

De argumenten voor het hiernamaals

Chris Carter

Het geloof in een leven na de dood gaat op zijn minst terug tot de Neanderthalers, die hun doden begroeven met bloemen, sieraden en gebruiksvoorwerpen, vermoedelijk voor gebruik in de volgende wereld. En door de geschiedenis heen hebben mensen vele verschijnselen gerapporteerd die lijken te duiden op overleving na de lichamelijke dood. Zou het bijna universele culturele geloof in een soort voortbestaan gebaseerd kunnen zijn op ervaringen die mensen al duizenden jaren in alle bekende culturen melden?

Het bewijs ten gunste van een leven na de dood is enorm, gevarieerd en oud: het komt van bijna-doodervaringen, visioenen op het sterfbed, meldingen van verschijningen, kinderen die zich vorige levens herinneren en schijnbare communicatie van de overledenen die via menselijke mediums wordt ontvangen. Deze bewijslijnen, die erg van elkaar verschillen, wijzen allemaal in dezelfde richting.

Toch zijn er verschillende bezwaren tegen het bewijs aangevoerd, en er moet dus veel meer dan alleen maar "gewoon" bewijs worden geleverd als we deze controversiële kwestie definitief willen beslechten: het is ook noodzakelijk om deze bezwaren zorgvuldig te onderzoeken, om te zien of ze een kritisch onderzoek kunnen doorstaan.

Zoals we zullen zien, zijn veel van deze bezwaren grof, eenvoudig en gemakkelijk te verwerpen. Andere zijn hardnekkig en blijven dus decennium na decennium in de literatuur verschijnen, zonder dat er een duidelijke oplossing in zicht is. Verreweg de hardnekkigste van deze bezwaren is het vaak aangehaalde protest dat verschillende vormen van krachtige buitenzintuiglijke ervaringen door levende personen het bewijs eenvoudiger verklaren.

Het idee dat buitenzintuiglijke waarneming (ESP) gebruikt zou kunnen worden om op plausibele wijze het bewijs voor overleving te verklaren, inclusief schijnbare communicatie van de doden via menselijke mediums, is een idee dat tien jaar na tien jaar hardnekkig blijft opduiken in de literatuur over overleving. Nadat de theorie dat mediamieke communicatie verklaard kon worden als simpele ESP tussen medium en sitter weerlegd was door de uitvinding van proxy sittings (waarbij een derde partij zonder connectie met de overledene het medium bezoekt als een proxy sitter), werd de theorie van Super-ESP naar voren geschoven: Dat wil zeggen, het idee dat mediums onbewust enorme, vrijwel onbeperkte krachten van telepathie en helderziendheid kunnen gebruiken, veel superieur in omvang en kracht dan alles wat gedocumenteerd is in andere contexten, met als doel zowel de aanwezigen als henzelf te misleiden dat de doden in feite communiceren.

Ik beargumenteer in dit artikel dat de theorie van Super-ESP geen rationele basis heeft en dat het niets meer is dan een excuus om de meest voor de hand liggende gevolgtrekking uit de gegevens niet te accepteren. Ik beargumenteer

hier verder dat de reden dat de theorie van Super-ESP hardnekkig is blijven bestaan als een schijnbaar legitieme tegen-verklaring voor overleving, te wijten is aan de voortdurende verwarring over verschillende fundamentele maar hardnekkige kwesties, en aan het feit dat voorstanders van Super-ESP deze kwesties nooit expliciet behandelen, maar gewoon negeren.

Deze kwesties zouden omvatten: de geest-lichaam relatie; de aard van bewijs; de aard van bewijs buiten redelijke twijfel; het verschil tussen echte en puur denkbeeldige mogelijkheden; en de aard van wetenschap.

Dit essay zal het beste beschikbare bewijs onderzoeken, dat wil zeggen, het meest overtuigende bewijs, en het meest overtuigende bewijs voor overleving is datgene dat niet wegverklaard kan worden, als een wanhopig laatste redmiddel, door enige verwijzing naar buitenzintuiglijke waarneming, super of anderszins. Het is mijn bedoeling om hier, in één plaats, een langverwachte resolutie aan de controverse over overleving te verstrekken.

Maar eerst moeten we de kwesties behandelen die ten grondslag liggen aan de meest hardnekkige bezwaren, zodat we daarna de hulpmiddelen bij de hand hebben die nodig zijn om met deze bezwaren om te gaan wanneer ze worden opgeworpen.

De rest van het essay zal daarom deze opzet volgen:

- De geest-lichaam relatie: sommige critici houden vol dat overleving om a priori redenen vanaf het begin kan worden uitgesloten.
- De aard van het bewijs: betrouwbaarheid van ooggetuigenverklaringen; waarde van anekdotisch bewijs; en de techniek van gevolgtrekking naar de beste verklaring.
- Bewijsnormen: redelijke twijfel en waar de bewijslast moet liggen.
- Reële versus denkbeeldige mogelijkheden: bewijs versus speculatie.
- Het "buitengewone beweringen" bezwaar: dit mist de kracht die sceptici er gewoonlijk aan toekennen.
- De aard van wetenschap: het onderscheid tussen wetenschap, metafysica en ideologie.
- Bewijs en tegenargumenten
- Super-ESP opnieuw bekeken
- Conclusie

De geest-lichaam relatie

"In dit materialistische tijdperk worden dualisten er vaak van beschuldigd verouderde religieuze overtuigingen de wetenschap weer binnen te smokkelen, overbodige spirituele krachten in de biologie te introduceren en een onzichtbare 'geest in de machine' te vereren. Onze totale onwetendheid over de werkelijke oorsprong van het menselijk bewustzijn maakt dergelijke kritiek echter meer een kwestie van smaak dan van logisch denken. In dit stadium van de geesteswetenschap is het dualisme niet irrationeel, maar alleen wat onmodieus."

natuurkundige Nick Herbert
Elementaire geest

De aard van het menselijk verstand is de belangrijkste vraag in de filosofie, psychiatrie en psychologie. En de aard van de relatie tussen geest en lichaam is ook de meest centrale en fundamentele vraag in het debat tussen degenen die de realiteit van het voortbestaan van de geest na de dood van het lichaam accepteren en degenen die deze ontkennen. Veel "sceptici" beweren dat het eenvoudigweg "onmogelijk" is voor de geest om onafhankelijk van een goed functionerend brein te functioneren. Onze eerste taak is dus om de relatie tussen de geest en de hersenen nauwkeurig te onderzoeken, om dit, het meest fundamentele sceptische bezwaar tegen het voortbestaan van de geest na de dood van de hersenen, aan te pakken.

Zo merkten Murphy en Dale op: "Het is de biologische en de filosofische moeilijkheid met overleven die ons tegenhoudt, niet echt het overleven dat ons tegenhoudt, niet echt de onaanvaardbaarheid van het bewijs." (geciteerd in Kelly, et al., onaanvaardbaarheid van het bewijs." (geciteerd in Kelly, et al, 2009, p.5982009, p.598))....

De Romeinse dichter Lucretius schreef een van de vroegste verhandelingen waarin hij de argumenten naar voren bracht dat de relatie tussen geest en lichaam zo nauw is dat de geest afhankelijk is van het lichaam en daarom niet zonder het lichaam kan bestaan. Soortgelijke argumenten, dat het verstand een functie van de hersenen is, werden eeuwen later met meer kracht naar voren gebracht in het werk van mensen als Thomas Huxley, verdediger van het Darwinisme, en Corliss Lamont, voormalig voorzitter van de American Humanist Association.

Huxley, een vriend en collega van Charles Darwin, beschreef de hersenen als slechts een epifenomeen, dat wil zeggen een nutteloos bijproduct van hersenactiviteit dat geen oorzakelijk effect heeft.

Hoewel Darwin Huxley aardig vond en bewonderde, wilde hij niets weten van Huxley's theorie over de eenzijdige werking van het lichaam op de geest. Het steunen van Huxley's mening zou zijn levenswerk hebben tegengesproken; Darwin realiseerde zich terecht dat zijn theorie de wederzijdse interactie van geest en lichaam vereiste. Want als gedachten en gevoelens niet zouden leiden tot nuttige acties in de fysieke wereld, dan zou de geest nutteloos zijn. Maar dan zou het niet, zoals volgens het Darwinisme, door natuurlijke selectie

geëvolueerd kunnen zijn. Of we nu wel of niet een Darwinistische benadering van de geest onderschrijven, feit is dat zelfs volgens deze theorie verwacht zou moeten worden dat de gedachten van dieren en mensen tot nuttige handelingen leiden en dus een oorzakelijke invloed in de natuur uitoefenen.

Corliss Lamont, voormalig voorzitter van de American Humanist Association, stelt terecht dat de fundamentele kwestie in elke discussie over overleven de relatie tussen geest en lichaam is, en verdeelt de verschillende standpunten in twee brede categorieën: monisme, dat beweert dat geest en lichaam met elkaar verbonden zijn en niet los van elkaar kunnen bestaan; en dualisme, dat beweert dat geest en lichaam scheidbare entiteiten zijn die los van elkaar kunnen bestaan. Lamont en verschillende andere moderne schrijvers zijn ervan overtuigd dat de feiten van de moderne wetenschap zwaar wegen in het voordeel van het monisme. Zoals ik schreef in mijn tweede boek *Wetenschap en de Bijna-Dood Ervaring*:

Samengevat zijn de verschillende argumenten tegen de mogelijkheid van overleven: (1) de effecten van leeftijd, ziekte en drugs op het verstand; (2) het effect van hersenbeschadiging op mentale activiteit, en specifiek het feit dat beschadiging van bepaalde hersengebieden bepaalde capaciteiten uitschakelt of vermindert; en (3) het idee dat herinneringen in de hersenen worden opgeslagen en daarom de vernietiging van de hersenen niet kunnen overleven. De conclusie van deze observaties is dat de correlatie tussen mentale en fysieke processen zo nauw is dat het ondenkbaar is dat het verstand los van de hersenen zou kunnen bestaan. Afgezien van het beroep dat de moderne schrijvers doen op de terminologie van de neurowetenschappen, zijn de argumenten die naar voren worden gebracht ten gunste van de afhankelijkheid van het mentale van het fysieke in wezen dezelfde als die van Lucretius.¹

Er zijn hier echter twee afzonderlijke kwesties: de ene is de logische mogelijkheid van overleving en de andere is de empirische mogelijkheid. Er zit geen zelftegenspraak in de bewering dat bewustzijn kan bestaan bij afwezigheid van functionerende hersenen, en dus is overleven op zijn minst een logische mogelijkheid. De vraag wordt dan of overleven een empirische mogelijkheid is - dat wil zeggen, of het idee van overleven verenigbaar is met de feiten en natuurwetten zoals die op dit moment begrepen worden.

Impliciete aanname achter de empirische argumenten tegen de mogelijkheid van overleven.

Zoals ik vervolgde in mijn tweede boek:

Alle hierboven genoemde argumenten die zich verzetten tegen de empirische mogelijkheid van overleving zijn gebaseerd op een bepaalde aanname van de relatie tussen geest en lichaam die meestal onuitgesproken blijft. Een van de eerder genoemde argumenten begint bijvoorbeeld met de observatie dat een zware klap op het hoofd het bewustzijn kan doen stoppen; hieruit wordt geconcludeerd dat bewustzijn voortgebracht wordt door goed functionerende hersenen, en dus niet kan bestaan in afwezigheid daarvan.

Deze conclusie is echter niet alleen gebaseerd op het bewijs. Er zit een impliciete, onuitgesproken aanname achter dit argument, die vaak onbewust wordt gebruikt. De verborgen vooronderstelling achter dit argument kan worden geïllustreerd met de analogie van luisteren naar muziek op een radio, de ontvanger van de radio kapot slaan en zo concluderen dat de radio de muziek produceerde. De impliciete aanname in alle hierboven besproken argumenten was dat de relatie tussen hersenactiviteit en bewustzijn er altijd een was van oorzaak naar gevolg, en nooit van gevolg naar oorzaak. Maar het is niet bekend dat deze aanname waar is, en het is niet de enige denkbare aanname die consistent is met de eerder genoemde waargenomen feiten. eerder genoemde feiten. Net zo consistent met de geobserveerde feiten is het idee dat de functie van de hersenen die is van een intermediair tussen geest en lichaam - of met andere woorden, dat de functie van de hersenen die is van een ontvanger-zender in twee richtingen - soms van lichaam naar geest, en soms van geest naar lichaam.²

Het idee dat de hersenen functioneren als een intermediair tussen geest en lichaam is al heel oud, en net als de materialistische theorie heeft ook dit oude argument zijn moderne voorstanders, in de vorm van verschillende filosofen, psychologen en neurologen. Dit zijn onder andere: filosofen Curt Ducasse, Robert Almeder en Neal Grossman; gerenommeerde neurowetenschappers en Nobelprijswinnaars Wilder Penfield en Sir John Eccles; neurologen Garry Schwartz en Mario Beauregard; en de psycholoog Cyril Burt. Deze laatste vatte de transmissiehypothese elegant samen:

De hersenen zijn geen orgaan dat bewustzijn genereert, maar eerder een instrument dat geëvolueerd is om de processen van bewustzijn en bewuste aandacht over te dragen en te beperken, zodat ze beperkt blijven tot die aspecten van de materiële omgeving die op elk moment cruciaal zijn voor het aardse succes van het individu.³

Hoe zit het met de bewering dat de productiehypothese op de een of andere manier "eenvoudiger" is en daarom de voorkeur verdient? In 1898 gaf de Amerikaanse psycholoog en filosoof William James de Ingersoll Lecture, waarin hij schreef dat de productie van bewustzijn door de hersenen, als dat inderdaad gebeurt, "voor zover ons begrip reikt, net zo'n groot wonder is als wanneer we zouden zeggen dat gedachten 'spontaan ontstaan' of 'uit het niets zijn geschapen'".

De productietheorie is daarom op zichzelf geen jota eenvoudiger of geloofwaardiger dan welke andere denkbare theorie dan ook. Het enige wat men daarom hoeft te doen, als de gewone materialist hem uitdaagt om uit te leggen hoe de hersenen een orgaan kunnen zijn om een elders geproduceerd bewustzijn te beperken en tot een bepaalde vorm te bepalen, is hem op zijn beurt te vragen om uit te leggen hoe het een orgaan kan zijn om bewustzijn uit het niets te produceren. Voor polemische doeleinden staan de twee theorieën dus precies op één lijn.⁴

Twee theoretische bezwaren tegen het dualisme die vaak door materialistische

filosofen worden aangevoerd zijn (1) het interactieprobleem en (2) het idee dat het dualisme het natuurkundige principe van behoud van energie schendt. We zullen nu zien dat geen van deze bezwaren ook maar enig gewicht heeft.

De wisselwerking tussen lichaam en geest

Critici van het dualisme zullen zich vaak afvragen hoe het mogelijk is dat twee zeer verschillende entiteiten zoals geest en materie op elkaar inwerken. Zoals K.R. Rao schrijft

Het grootste probleem met een dergelijk dualisme is het probleem van de interactie. Hoe werkt de interactie tussen de niet-verlengde geest en het verlengde lichaam? Elke vorm van causale interactie tussen hen, die door de meeste dualistische theorieën wordt verondersteld, komt in conflict met de natuurkundige theorie dat het universum een gesloten systeem is en dat elke natuurkundige gebeurtenis verbonden is met een voorafgaande natuurkundige gebeurtenis. Deze *aanname* sluit elke mogelijkheid uit dat een mentale handeling een fysieke gebeurtenis kan veroorzaken.⁵ [nadruk toegevoegd].

Er zijn twee problemen met het bovenstaande. Ten eerste is de aanname dat het universum een gesloten systeem is geen fysische theorie maar eerder een metafysische aanname die ooit door sommige klassieke fysici werd aangenomen (hoewel zeker niet door Newton en Maxwell, beiden diep religieus). Deze aanname volgt niet direct uit iets in de klassieke natuurkunde. Er is ook een argument gemaakt door Wigner, Neumann en anderen dat de moderne natuurkunde - kwantummechanica - het verstand heeft teruggebracht in de natuur en daarmee de causale afsluiting van het fysische heeft geëlimineerd. Veel moderne natuurkundigen geloven dat het universum geen gesloten systeem is en dat de ineenstorting van de golf functie - een fysieke gebeurtenis - verbonden is met een voorafgaande mentale gebeurtenis.

Geïnteresseerde lezers vinden een volledige bespreking in hoofdstuk 4, getiteld "Fysica en Bewustzijn," van Wetenschap en de Bijna-Dood ErvaringDood Ervaring.

Ten tweede, door te vragen "Hoe interageert de niet-verlengde geest met het verlengde lichaam?" neemt Rao impliciet aan dat dingen alleen kunnen interageren met andere dingen waarmee ze een of ander gemeenschappelijk kenmerk delen. Maar zoals David Hume lang geleden al aangaf, vormen we onze ideeën over oorzakelijkheid door observatie van constante correlatie; omdat in principe alles met alles kan correleren, kan alleen observatie vaststellen wat met wat interageert.

Parapsycholoog John Beloff heeft de kwestie logisch bekeken:

Als een gebeurtenis A nooit plaatsvindt zonder voorafgegaan te zijn door een andere gebeurtenis B, dan zouden we zeker willen zeggen dat de tweede gebeurtenis een noodzakelijke voorwaarde of oorzaak was van de eerste gebeurtenis, of de twee nu wel of niet iets anders gemeen hadden. Wat betreft het feit dat zo'n principe een empirische waarheid is, hoe zou dat kunnen,

aangezien er hier slechts twee bekende onafhankelijke substanties zijn, namelijk geest en materie, als kandidaten waarop een generalisatie kan worden gebaseerd? Argumenteren dat ze niet op elkaar kunnen inwerken omdat ze onafhankelijk zijn, is de vraag stellen. Het zegt iets over de wanhoop van degenen die het radicale dualisme willen verwerpen, dat zulke nepargumenten herhaaldelijk worden aangevoerd door zeer gerenommeerde filosofen die beter zouden moeten weten.⁶

Zou het dualisme het behoud van energie schenden?

Daniel Dennett's boek *Consciousness Explained* heeft een hoofdstuk getiteld *Why Dualism is Forlorn* waarin hij vraagt: "Wat is er zo verkeerd aan dualisme?" Zijn antwoord:

Een fundamenteel principe van de natuurkunde is dat elke verandering in de baan van een deeltje een versnelling is waarvoor energie nodig is ... dit principe van behoud van energie ... wordt blijkbaar geschonden door het dualisme. Deze confrontatie tussen standaard fysica en dualisme is eindeloos besproken sinds Descartes' eigen tijd, en wordt algemeen beschouwd als de onontkoombare fout in het dualisme.⁷

Kort daarna schrijft hij: "Deze fundamenteel anti-wetenschappelijke houding van het dualisme is, naar mijn mening, het meest diskwalificerende kenmerk ervan, en is de reden waarom ik in dit boek de schijnbaar dogmatische regel aanneem dat dualisme ten koste van alles moet worden vermeden."⁸

Als commentaar op het argument dat Dennett presenteert, schrijft natuurkundige Henry Stapp:

Het argument is afhankelijk van het identificeren van 'standaard fysica' met klassieke fysica. Het argument stort in als je overgaat naar de hedendaagse fysica, waarin banen van deeltjes vervangen zijn door wolkachtige structuren, en waarin bewuste keuzes de fysisch beschreven activiteit kunnen beïnvloeden zonder de behoudswetten of andere wetten van de kwantummechanica te overtreden. De hedendaagse natuurkundige theorie staat een interactief dualisme toe, en de orthodoxe von Neumann vorm houdt dit in, dat volledig in overeenstemming is met alle wetten van de natuurkunde.⁹

Ook Rosenblum en Kuttner verwerpen de argumenten van Dennett:

Sommige theoretici ontkennen de mogelijkheid van dualiteit door te beargumenteren dat een signaal van een niet-materiële geest geen energie kan dragen en dus geen materiële hersencellen kan beïnvloeden. Vanwege dit onvermogen van een geest om energie te leveren om de neuronen van de hersenen te beïnvloeden, wordt beweerd dat de natuurkunde een onontkoombare tekortkoming van het dualisme aantoont. Er is echter geen energie nodig om te bepalen in welke specifieke situatie een golffunctie instort. De bepaling welke van de fysisch mogelijke bewuste ervaringen de feitelijke ervaring wordt, is dus een proces waarbij geen energieoverdracht nodig is. De

kwantummechanica maakt het dus mogelijk om te ontsnappen aan de veronderstelde fatale fout van het dualisme. Het is een vergissing om te denken dat dualisme kan worden uitgesloten op basis van de natuurkunde.¹⁰

Tot slot, hoewel Dennett blijk geeft van onwetendheid over de moderne natuurkunde, volgt zijn bezwaar niet eens uit iets in de klassieke natuurkunde. Want zoals de natuurkundige/filosoof C.D. Broad al decennia geleden opmerkte, zelfs als alle fysisch-naar-fysieke oorzakelijkheid overdracht van energie met zich meebrengt, hebben we geen reden om te denken dat een dergelijke overdracht ook vereist zou zijn in mentaal-naar-fysiek of fysisch-naar-geestelijke oorzakelijkheid.¹¹

Kortom, de transmissie- en productiehypothesen zijn even compatibel met de feiten die het materialisme probeert te verklaren - zoals de effecten van seniliteit, drugs en hersenbeschadiging op het bewustzijn - maar de transmissiehypothese heeft het duidelijke voordeel dat ze andere verschijnselen kan verklaren die totaal onverklaarbaar zijn door de productiehypothese. Deze fenomenen omvatten, maar zijn in geen geval beperkt tot, het hieronder gepresenteerde bewijs voor overleving.

Maar laten we, voordat we het bewijs voor overleving onderzoeken, kort enkele opmerkelijke feiten uit de biologie en geneeskunde bekijken die prima facie bewijs leveren dat erop wijst dat de geest uiteindelijk niet afhankelijk is van de hersenen.

Worden herinneringen in de hersenen opgeslagen?

Zoals hierboven vermeld, houden sommige "sceptici" van overleving vol dat herinneringen de vernietiging van de hersenen niet kunnen overleven omdat ze in de hersenen zijn opgeslagen. Maar het idee dat herinneringen in de hersenen worden opgeslagen is ook een aanname, geen feit, en er zijn enkele biologische feiten die deze aanname ernstig in twijfel trekken.

Het idee dat herinneringen op de een of andere manier in de hersenen worden opgeslagen is oeroud. Moderne pogingen om geheugensporen in de hersenen te lokaliseren zijn echter spectaculair mislukt. In een experiment werd kuikens bijvoorbeeld geleerd om een nieuwe taak uit te voeren en met behulp van injecties met radioactief materiaal werden de resulterende veranderingen in de linker hersenhelft van hun voorhersenen vastgesteld, vergeleken met kuikens die de training niet hadden ondergaan. Toen de nieuwe hersenstructuren echter werden verwijderd, herinnerden de kuikens zich nog steeds hoe ze de taak moesten uitvoeren. De cellen die door de training sterker waren gegroeid, waren niet nodig om het geheugen vast te houden. Vergelijkbare experimenten zijn uitgevoerd met ratten, apen, chimpansees en octopussen, en zelfs wanneer tot 60 procent van de hersenen van de dieren was verwijderd, konden de ongelukkige dieren zich vaak nog herinneren hoe ze de onlangs geleerde taak moesten uitvoeren. Bevindingen zoals deze hebben ten minste één onderzoeker tot de ontestbare conclusie gebracht dat "geheugen zowel overal

als nergens in het bijzonder lijkt te zijn.”¹²

Buitenbeentje bioloog Rupert Sheldrake heeft de uitgebreide literatuur over het zoeken naar geheugensporen bestudeerd en is tot de conclusie gekomen:

Er kan een belachelijk eenvoudige reden zijn voor deze terugkerende mislukkingen om geheugensporen in hersenen te vinden: Ze bestaan misschien niet. Een zoektocht in je tv-toestel naar sporen van de programma's die je vorige week hebt bekeken, zou om dezelfde reden gedoemd zijn te mislukken: Het toestel stemt af op TV-uitzendingen maar slaat ze niet op.

Maar hoe zit het dan met het feit dat herinneringen verloren kunnen gaan als gevolg van hersenletsel? Sommige soorten schade in specifieke delen van de hersenen kunnen resulteren in specifieke soorten stoornissen... Bewijst dit dan niet dat de relevante herinneringen in de beschadigde weefsels werden opgeslagen? Absoluut niet. Denk nog eens aan de TV-analogie. Schade aan sommige delen van het circuit kan leiden tot verlies of vervorming van het beeld; schade aan andere delen kan ervoor zorgen dat het toestel het vermogen verliest om geluid te produceren; schade aan het afstemcircuit kan leiden tot verlies van het vermogen om één of meer kanalen te ontvangen. Maar dit bewijst niet dat de beelden, geluiden en volledige programma's opgeslagen zijn in de beschadigde onderdelen.¹³

Terminale Luciditeit

Eeuwenlang hebben medici melding gemaakt van een vreemd fenomeen: in de dagen, uren of minuten voor de dood geven patiënten die lijden aan een ernstige geestelijke stoornis als gevolg van dementie of hersenbeschadiging soms alle aanwijzingen dat ze hun volledige geestelijke helderheid en herinneringen terugkrijgen. In een recent artikel over terminale helderheid schreven Nahm en Greyson: "In een onderzoek naar ervaringen rond het levenseinde meldde 70% van de zorgverleners in een verpleeghuis dat ze in de afgelopen 5 jaar hadden gezien dat patiënten met dementie een paar dagen voor hun dood helder werden. Leden van een ander palliatief zorgteam bevestigden dat zulke incidenten regelmatig voorkomen."¹⁴

Tegenwoordig wordt autopsie meestal alleen uitgevoerd als er een vermoeden is van vals spel of op verzoek van familieleden. Decennia geleden werden autopsies echter veel vaker uitgevoerd. De Duitse bioloog Michael Nahm onderzocht uitgebreid de Europese literatuur en vond het volgende geval, voor het eerst gerapporteerd in 1921. De vriend van G.W. Surya was jarenlang opgesloten geweest in een inrichting vanwege ernstige geestelijke gestoordheid.

Op een dag ontving Surya's vriend een telegram van de directeur van de inrichting waarin stond dat zijn broer hem wilde spreken. Hij bezocht zijn broer onmiddellijk en was verbaasd hem in een volkomen normale mentale toestand aan te treffen. De directeur van het gesticht vertelde de bezoeker dat de mentale helderheid van zijn broer een bijna zeker teken is van zijn naderende

dood. De patiënt stierf inderdaad binnen korte tijd. Er werd een autopsie van de hersenen uitgevoerd. Het onthulde dat de hersenen volledig gesuppureerd

"gesuppureerd" betekent gevuld met pus, dat wordt geproduceerd als reactie op een bacteriële infectie. "Suppurated" betekent gevuld met pus, dat wordt geproduceerd als reactie op een bacteriële infectie.

waren en dat deze toestand al lange tijd aanwezig moet zijn geweest. Surya vraagt: "Waarmee dacht deze hersenzieke persoon dan weer begrijpelijk tijdens de laatste dagen van zijn leven?"¹⁵

Een recenter geval betreft een oudere vrouw die leed aan de ziekte van Alzheimer, "grotendeels veroorzaakt door degeneratie en onomkeerbare afbraak van de hersenschors en de hippocampus, wat onder andere resulteert in verwarring, desoriëntatie en geheugenverlies."¹⁶ De vrouw had jarenlang niet gepraat of gereageerd op familieleden. En toch, een week voordat ze stierf, begon ze plotseling met haar kleindochter over verschillende familieleden te praten en haar advies te geven. Haar kleindochter zei dat het was alsof ze praatte met iemand die twintig jaar had geslapen.¹⁷

Verslagen als deze suggereren dat de geest van de patiënt losgekoppeld is, of zich losmaakt, van de beperkingen van een materieel brein. Deze conclusie is niet nieuw, zoals Nahm ons eraan herinnert:

Hippocrates, Plutarch, Cicero, Galen, Avicenna en andere geleerden uit de klassieke oudheid merkten op dat symptomen van geestelijke stoornissen afnemen naarmate de dood nadert. Zij waren allemaal van mening dat de ziel in principe intact blijft wanneer de hersenen worden aangetast door lichamelijke storingen en verstoringen van de geest. Daarom geloofden zij dat tijdens en na de dood de ziel bevrijd werd van materiële beperkingen en haar volledige potentieel terugkreeg.¹⁸

Conclusies

Uit het bovenstaande moet duidelijk zijn dat de mogelijkheid van het overleven van de geest na de dood van het lichaam niet a priori kan worden afgewezen. De uitspraak "de denkkeest overleeft de dood van het lichaam" is niet tegenstrijdig; noch is het idee in strijd met de feiten of regels van de natuur zoals die op dit moment begrepen worden. Het is ook niet "eenvoudiger" om aan te nemen dat de hersenen de geest voortbrengen. Er is geen voorafgaande onwaarschijnlijkheid van overleving; het is volledig aan de getuigenis van de feiten om deze kwestie op te lossen.

De aard van bewijs

Wat is bewijs? In juridische termen omvat het vaststaande feiten en getuigenissen van competente personen zonder een schijnbaar motief om te liegen of te verfraaien. Beide soorten bewijs worden als betrouwbaar beschouwd in de rechtszaal.

De betrouwbaarheid van ooggetuigenverklaringen

Een deel van het bewijs dat we zullen bespreken, zoals meldingen van verschijningen, is routinematig verworpen op grond van het feit dat het gebaseerd is op ooggetuigenverslagen en dat ooggetuigenverslagen notoir onbetrouwbaar zijn. Om deze bewering te staven verwijzen sceptici vaak naar experimenten met geënceneerde gebeurtenissen in psychologielokalen. Het is echter belangrijk om te onthouden dat hoewel getuigen van een gebeurtenis, echt of in scène gezet, het oneens kunnen zijn over incidentele details, ze het er allemaal over eens kunnen zijn dat zo'n gebeurtenis heeft plaatsgevonden. Dat wil zeggen, ze kunnen het oneens zijn over de vraag of de aanvaller rood of bruin haar had, een groen of blauw shirt droeg, twee of drie schoten afvuurde; en toch kunnen ze het er allemaal over eens zijn dat er een schietpartij plaatsvond.

Vanwege de onrealistische aard van dergelijke in scène gezette gebeurtenissen, is de reactie van het rechtssysteem op dergelijke onderzoeken lauw geweest.¹⁹ Geënceneerde gebeurtenissen kunnen de ernst van werkelijke gebeurtenissen niet nabootsen en daarom onderzochten de psychologen Yuille en Cutshall een werkelijke schietpartij. Een wapenwinkel werd overvallen door een gewapende aanvaller; de eigenaar pakte een revolver en volgde de overvaller de straat op, waar op klaarlichte dag een schietpartij plaatsvond, in het zicht van meerdere omstanders.

Vijf maanden later ondervroegen Yuille en Cutshall 13 van de 15 belangrijkste getuigen en vergeleken hun verklaringen met de reconstructie van het incident door de politie,[§] en met de verklaringen die de getuigen vijf maanden eerder hadden gegeven. Yuille en Cutshall concludeerden

We zijn het niet eens met de hoofdzakelijk negatieve kijk op de ooggetuige die consequent wordt gepresenteerd door de meeste ooggetuigenonderzoekers. ... In het huidige onderzoek ... komt een ander beeld naar voren. De meeste getuigen in deze zaak waren zeer accuraat in hun verslagen, en dit bleef 5 maanden na de gebeurtenis zo.²⁰

Er wordt soms gezegd dat ooggetuigenverklaringen subjectief zijn, eigen aan elk individu. Maar de wet heeft een uitgebreid systeem van kruisverhoren van getuigen, het zoeken naar een gemeenschappelijke kern van getuigenissen en het vergelijken van deze getuigenissen met fysiek bewijsmateriaal, totdat men het eens is over de feiten als de meest geloofwaardige verklaring. De delen van de getuigenis die eigen zijn aan individuen kunnen zo worden uitgesloten.

Zoals bioloog Rupert Sheldrake schrijft,

§ Deze reconstructie werd gedaan door de ooggetuigenverslagen te combineren met foto's van de plaats delict, de locatie van bloedvlekken, rapporten van ambulancemedewerkers en sporenonderzoek.

Het terzijde schuiven van wat mensen werkelijk hebben ervaren is niet wetenschappelijk, maar onwetenschappelijk. Wetenschap is gebaseerd op de

empirische methode, dat wil zeggen op ervaring en observatie. Ervaringen en waarnemingen zijn het uitgangspunt van de wetenschap en het is onwetenschappelijk om ze te negeren of uit te sluiten.²¹

En zoals we later zullen zien, is veel van ons bewijs voor overleving niet afhankelijk van ooggetuigenverslagen, maar in feite permanent en objectief.

Anekdotisch bewijs

Veel van het hier gepresenteerde bewijs zou je kunnen beschouwen als een verzameling casestudies, en casestudies worden vaak gepubliceerd in medische tijdschriften en worden algemeen geaccepteerd als bewijs door medische onderzoekers.

Maar hoe zit het met de kritiek dat casestudies slechts anekdotisch zijn en daarom ter discussie staan?

Het woord "anekdote" komt van het Griekse anekdotos, wat een ongepubliceerd verhaal betekent. Dus wanneer medische verhalen gepubliceerd worden, zijn het letterlijk geen anekdotes meer, maar worden ze gepromoveerd tot casestudies.

En zowel casestudies als anekdotes kunnen gebaseerd zijn op meer dan ooggetuigenverslagen, zoals we zullen zien.

Casestudies en anekdotes kunnen overtuigend solide bewijs leveren dat een gebeurtenis heeft plaatsgevonden, zonder dat de oorzakelijke factoren achter een dergelijke gebeurtenis onomstotelijk zijn vastgesteld.

Conclusie naar de beste verklaring

Een gevolgtrekking is natuurlijk een conclusie die wordt getrokken op basis van bekende feiten of bewijzen; de term verwijst ook naar het proces van afleiden, dat wil zeggen, het onderzoeken van bewijs om een conclusie te trekken.

Wanneer we in medisch of wetenschappelijk onderzoek causale verbanden proberen vast te stellen tussen variabelen die kunnen worden waargenomen in herhaalbare gebeurtenissen - zoals tussen de overlevingskansen van kanker en bepaalde medicijnen - dan worden idealiter experimenten uitgevoerd. In medisch onderzoek is de gouden standaard het dubbelblinde experiment, waarin zoveel mogelijk causale variabelen worden gecontroleerd om te bepalen of er echt een effect is, en zo ja, van welke grootte.

Maar, zoals John Lennox, professor in de wiskunde en wetenschapsfilosofie in Oxford, schrijft:

We hebben niet altijd de luxe van herhaalde observatie of experimenten. We kunnen de oerknal niet herhalen, of de oorsprong van het leven, of de geschiedenis van het leven, of de geschiedenis van het universum. Sterker nog, hoe zit het met welke historische gebeurtenis dan ook? Die is niet herhaalbaar. Betekent dit dat we niets kunnen zeggen over zulke dingen?

Er is echter een andere methodologie die kan worden toegepast op dergelijke situaties, die welbekend is bij historici. Het is de methode van gevolgtrekking naar de beste verklaring.²²

Dit is een methode van praktisch redeneren die vaak wordt gebruikt in het dagelijks leven en door historici, politierechercheurs, advocaten in rechtszalen en onderzoekswetenschappers. Wanneer er meerdere logisch mogelijke verklaringen zijn, wordt er meer bewijs verzameld, totdat er slechts één verklaring overblijft die consistent is met alle bekende feiten. Een verklaring die onwaar blijkt te zijn door een of meer bekende feiten kan niet de beste verklaring zijn, en zoals Lennox toevoegt: "een argument dat een bepaald effect wel verklaart, is altijd beter dan een argument dat dat effect niet verklaart."²³

Bewijsnormen

In juridische zaken zijn er twee belangrijke standaarden voor bewijs. In de meeste civiele zaken moet de eiser alleen bewijzen dat het overwicht van het bewijs aan zijn kant staat. In strafzaken gelden strengere normen: de aanklager moet buiten alle redelijke twijfel bewijzen dat de beschuldigde schuldig is.

In alle empirische zaken is de sterkste zaak die we kunnen maken een bewijs buiten alle redelijke twijfel; alleen in pure logica en wiskunde kunnen we uitspraken bewijzen buiten alle denkbare twijfel. Wanneer we te maken hebben met feitelijke zaken, kunnen we nooit tot conclusies komen met wiskundige zekerheid.

Maar wat bedoelen we precies met de standaard van bewijs buiten alle redelijke twijfel? Uiteindelijk moet het het volgende betekenen: een bewering is buiten alle redelijke twijfel bewezen wanneer we goede redenen hebben om aan te nemen dat het waar is, en we geen goede redenen hebben om aan te nemen dat het niet waar zou kunnen zijn.* En in alle empirische zaken zijn "goede redenen" redenen die gebaseerd zijn op betrouwbaar bewijs.

* Louter voorondersteld bewijs leidt tot gerede twijfel.

Laten we dit verder onderzoeken.

In strafprocessen verbieden de bewijsregels zowel de aanklager als de verdediging om te argumenteren op basis van speculatie, omdat niemand veroordeeld of vrijgesproken mag worden op basis van speculatie. Alleen argumenten gebaseerd op bewijs zijn toegestaan.

In juridische termen verwijst *prima facie* (Latijn voor "eerste blik") bewijs naar bewijs dat voldoende is om de zaak te bewijzen, tenzij overtuigend bewijs van het tegendeel kan worden aangetoond. Voordat een strafzaak voor de rechter gebracht kan worden, ligt de bewijslast bij de aanklager om bewijs te presenteren dat een sterke *prima facie* zaak voor schuld maakt. De reden voor

deze bewijslast is het principe dat verdachten onschuldig worden verondersteld totdat hun schuld buiten redelijke twijfel is bewezen.

De taak van een verdedigingsadvocaat tijdens het weerleggen van de zaak is om redelijke twijfel te zaaien in de hoofden van de jury. Als tijdens het verhoor duidelijk wordt dat de strategie van de verdediging is om een alternatieve theorie van de misdaad aan te bieden die geen bewijskrachtige basis heeft, dan zal de aanklager bezwaar maken op grond van het feit dat de alternatieve theorie pure speculatie is die niet wordt ondersteund door bewijs.

Speculatie wordt niet beschouwd als een basis voor gerede twijfel.

Natuurlijk zullen advocaten in de praktijk soms elke vorm van drogredenen uitproberen in een poging om de illusie van redelijke twijfel op te wekken in de hoofden van een jury. Juryleden zijn menselijk en worden vaak beïnvloed door een beroep te doen op emoties zoals sympathie, woede, angst voor de politie, enzovoort. Wanneer sterke emoties worden opgewekt is helder denken moeilijk en dus kan een slimme verdedigingsadvocaat deze techniek gebruiken in een poging om een jury ervan te overtuigen dat een louter logische mogelijkheid - zoals corruptie bij de politie - in feite een reële mogelijkheid is, zelfs zonder enig positief bewijs ter ondersteuning.

Toch is louter speculatie die niet wordt ondersteund door bewijsmateriaal niet toelaatbaar in een rechtbank en een effectieve aanklager zal bezwaar aantekenen telkens als een dergelijke drogreden wordt geprobeerd.

Het meest veeleisende concept van bewijs in juridische zaken - zoals in alle empirische zaken - is dat van bewijs boven alle redelijke twijfel, niet bewijs boven alle denkbare twijfel. Alleen in de wiskunde en de zuivere logica kunnen we iets onomstotelijk bewijzen. Dit is de reden waarom speculatieve argumenten van de verdediging verboden zijn in rechtszalen door de regels van bewijsvoering: speculatieve argumenten zonder bewijskracht verhogen de bewijslast voor de aanklager van buiten alle redelijke twijfel tot buiten alle denkbare twijfel, een onmogelijke standaard om aan te voldoen in feitelijke zaken.

Het leggen van de bewijslast bij degenen die een claim indienen is één manier om speculatie idealiter buiten elk geschil over feitelijke zaken te houden, of het nu binnen of buiten de rechtbank is. De verplichting van beide partijen om degelijk bewijs te leveren ter ondersteuning van hun beweringen is essentieel in elke poging om feitenkwesties op te lossen zonder redelijke, in tegenstelling tot denkbare, twijfel.

In onze bespreking van het bewijs, zal ik een sterke prima facie zaak presenteren dat het overleven van het bewustzijn voorbij het punt van lichamelijke dood is bewezen voorbij alle redelijke twijfel. Verschillende sceptische pogingen om redelijke twijfel te zaaien worden dan kritisch onderzocht.

Reële versus denkbeeldige mogelijkheden

In de paragraaf hierboven hebben we het kort gehad over bewijs versus speculatie. Hier zullen we dit onderscheid verder uitwerken, en - zoals we later zullen zien in onze bespreking van de sceptische bezwaren - dit onderscheid is cruciaal.

Een zuiver logische mogelijkheid is elke mogelijkheid die kan worden gesteld zonder zichzelf tegen te spreken: bijvoorbeeld de mogelijkheid die de filosoof Rene Descartes opperde dat wij en de wereld slechts enkele minuten geleden zijn geschapen door een kwade demon, compleet met herinneringen aan het verleden. Een moderne update van dit idee werd gepresenteerd in de sciencefictionfilm *The Matrix*. Maar een logische mogelijkheid is geen reële mogelijkheid tenzij er een reden is om aan te nemen dat het werkelijk waar is.

Merk op dat er twee verschillende soorten denkbeeldige of puur logische mogelijkheden zijn: 1) mogelijkheden waarvan we voorbeelden hebben dat ze zich in het verleden hebben voorgedaan, maar geen bewijs dat ze zich in dit geval hebben voorgedaan (we kunnen het er bijvoorbeeld over eens zijn dat historisch gezien, corrupte politie in feite bewijsmateriaal heeft neergelegd) en 2) die waarvoor er geen reden is om ze ooit serieus als reële mogelijkheden te beschouwen (zoals politie die valse herinneringen in de hoofden van getuigen plant: we kunnen beargumenteren dat er gewoon geen reden is om te geloven dat corruptie de mogelijkheid biedt om zulke enorme krachten te gebruiken).

De Buitengewone Claims Bezwaren

Dit bezwaar, dat meestal wordt toegeschreven aan astronoom Carl Sagan, stelt simpelweg dat buitengewone beweringen buitengewoon bewijs vereisen. Maar we moeten niet vergeten dat we geen objectieve richtlijnen hebben over wat een "buitengewone" claim is en geen objectieve criteria voor wat telt als "buitengewoon bewijs". En verschillende beweringen die ooit als echt buitengewoon werden beschouwd, worden nu algemeen geaccepteerd door basisschoolkinderen over de hele wereld. Dit zijn onder andere de bewering dat stenen soms uit de lucht vallen (wat we tegenwoordig meteorieten noemen); de bewering dat de continenten op drift zijn (decennialang belachelijk gemaakt door veel geologen); en de bewering dat handen wassen voordat je gaat helpen bij een bevalling of een operatie het risico op overlijden door infecties aanzienlijk vermindert. Het bewijs dat deze fenomenen zich voordeden werd routinematig bespot en belachelijk gemaakt, omdat de experts van die tijd niet konden verklaren hoe deze fenomenen konden optreden.

De aard van de wetenschap

Wetenschap houdt zich bezig met theorieën, maar in de wetenschap betekent de term "theorie" iets anders dan in gewone conversatie. Bij politiewerk bijvoorbeeld kan "theorie" slechts een voorlopige verklaring voor een misdaad betekenen. In de wetenschap verwijst het naar een abstracte verklaring in termen van variabelen en beschrijft het hoe twee of meer variabelen zich tot

elkaar verhouden. Een voorbeeld hiervan is Newtons theorie van universele zwaartekracht, die de zwaartekracht tussen een planeet en de zon relateert aan het product van hun massa en het kwadraat van de afstand tussen hen.

Merk op dat de moderne term theorie is, niet wet. De term "natuurwet" is een anachronisme en stamt uit de tijd dat wetenschappers en filosofen geloofden dat Newtons theorieën natuurfeiten waren en niet slechts voorlopige benaderingen van de waarheid. Vandaag spreken we over de wetten van Newton en de theorieën van Einstein, ook al zijn de theorieën van Einstein nauwkeurigere benaderingen van de werkelijkheid dan de zogenaamde wetten van Newton.

Als student woonde de filosoof Karl Popper een vroege lezing van Einstein bij en was erg onder de indruk van Einsteins bekentenis dat hoewel zijn theorie van de zwaartekracht nauwkeurigere voorspellingen deed dan die van Newton, het niet echt waar was, maar slechts een betere benadering. Dit leidde ertoe dat Popper een groot deel van zijn carrière besteedde aan het ontwikkelen van zijn wetenschapsfilosofie, die bewonderd en onderschreven werd door Einstein.

Einstein's eerste aanspraak op roem kwam van de demonstratie tijdens een eclips dat zijn theorie van de zwaartekracht nauwkeuriger dan die van Newton de buiging van sterlicht door een massalichaam voorspelde.

Popper's werk is een weerlegging van Hume's conclusie dat onze "natuurwetten" algemene conclusies zijn gebaseerd op herhaalde observatie van specifieke gevallen (dat wil zeggen inducties) en daarom niet rationeel zijn. Stel dat elke zwaan die we ooit hebben gezien wit was, en we concluderen dan dat "alle zwanen wit zijn". Dit is een (eenvoudige) wetenschappelijke theorie die twee variabelen aan elkaar relateert. Maar is het een geldige redenering om deze uitspraak als natuurwet te behandelen? Nee, zei Hume, want inductie is geen geldige redeneermethode: de eerstvolgende zwaan die we zien kan immers zwart zijn.

Deze conclusie baarde Bertrand Russell grote zorgen, omdat hij het probleem niet kon oplossen en eenvoudigweg concludeerde dat we inductief redeneren als een kwestie van geloof moesten accepteren om wetenschap te bedrijven. Popper's oplossing was radicaal anders: hij ontkende dat inductie nodig is in de wetenschap als we onze ideeën niet als "wetten" behandelen maar slechts als theorieën, hypothesen, benaderingen van de waarheid. Hoewel we nooit kunnen bewijzen dat onze wetenschappelijke theorieën waar zijn - hoeveel witte zwanen we ook zien, de volgende kan ook zwart zijn - ontkracht één zwarte zwaan de theorie dat alle zwanen wit zijn.

Zo kwam Popper tot zijn criterium van testbaarheid: volgens Popper "is een theorie wetenschappelijk in de mate dat ze testbaar is."²⁴ En omdat inductie geen geldigheid heeft, kan het testen van een wetenschappelijke theorie alleen maar betekenen dat er geprobeerd wordt om onwaar te bewijzen, niet om juist te bewijzen.²⁵ Popper's methode voorziet de wetenschap van een middel om van haar fouten te leren, en voorziet de wetenschap dus van een zelfcorrigerend mechanisme in de kern.

Onze analyse van de gegevens om te overleven is vergelijkbaar met die van een officier van justitie in een strafzaak: we onderzoeken kritisch al het bewijs om de beste verklaring voor de feiten af te leiden. Verklaringen met betrekking tot specifieke feitelijke zaken zijn vaak in staat om onwaar of juist bewezen te worden buiten alle redelijke twijfel (zoals de verklaring "deze vogel is een zwarte zwaan"). De belangrijkste relevantie hier voor Popper's criterium is zijn afbakening van wetenschappelijke theorieën in tegenstelling tot metafysische of ideologische theorieën. Wetenschappelijke theorieën kunnen worden getest, dat wil zeggen gefalsificeerd; metafysische theorieën niet, vanwege de afwezigheid of schaarste van bewijs. Als ze uiteindelijk getest kunnen worden, worden ze "naar boven geschopt" en gaan ze deel uitmaken van de wetenschap.

Sommigen klagen dat Popper's theorie zelf niet testbaar is, en missen het punt dat het niet bedoeld is als wetenschappelijke theorie. Het is een methodologie die beschrijft hoe de wetenschap vooruit kan komen door te leren van haar fouten.

Maar het omgekeerde kan ook gebeuren: een wetenschappelijke theorie kan worden weerlegd door de gegevens, en de aanhangers ervan kunnen dan proberen om de theorie te redden door ad hoc extra aannames toe te voegen; als deze de theorie ontestbaar maken, is het niet langer wetenschap en wordt het ideologie. Popper betoogde met klem dat dit gebeurde met het marxisme, dat bepaalde belangrijke voorspellingen deed die niet uitkwamen. De aanhangers van het marxisme lieten de theorie toen niet los; in plaats daarvan pasten ze de theorie aan zodat deze immuun werd voor falsificatie.

De hypothese van Living-Agent ESP beweert dat ESP waarbij alleen levende personen betrokken zijn, het bewijs voor overleving kan verklaren. In testbare zin kan het als een wetenschappelijke theorie worden beschouwd, die door de gegevens kan worden weerlegd.

Als zij zich na falsificatie in haar testbare vorm verdedigt met de toevoeging van diverse ontestbare ad hoc veronderstellingen, dan heeft zij zichzelf immuun gemaakt voor falsificatie en is zij een ideologie geworden.

Het bewijs

Gezien de beperkte lengte van dit essay, kan het geen volledig uitvoerige en gedetailleerde uiteenzettingen geven van alle beste gevallen voor overleving. Om deze reden zullen de meest overtuigende gevallen slechts in samengevatte vorm worden beschreven, met ruime verwijzingen naar boeken en artikelen die gedetailleerde en uitputtende beschrijvingen bevatten. De nadruk zal hier liggen op waarom deze gevallen zo overtuigend zijn; en uiteindelijk is de reden omdat ze niet verklaard kunnen worden door fraude, menselijke fouten of welke vorm van waarneming dan ook, normaal, buitenzintuiglijk, super of anderszins.

We zullen zien dat alleen de theorie van Super-ESP overblijft in het veld om het idee van overleven uit te dagen.

De bijna-doodervaring

Een fenomeen dat licht lijkt te kunnen werpen op de relatie tussen geest en lichaam is de bijna-doodervaring (NDE), waarbij mensen die bijkomen na een klinische dood vaak ongewone, heldere ervaringen melden. Er wordt geschat dat nu wereldwijd meer dan 300 miljoen mensen dergelijke ervaringen hebben gerapporteerd.²⁵ Gepubliceerde onderzoeken door cardiologen hebben gerapporteerd dat, wanneer ernaar gevraagd wordt, tussen de 10% en 15% van de patiënten die herstellen van een hartstilstand een NDE rapporteren.²⁶

Hoewel er door de geschiedenis heen verspreide verslagen van een BDE zijn verschenen, begon de systematische studie van de BDE pas in de jaren 1970, met de publicatie van het boek *Life after Life* van de arts Raymond Moody. Hier is Moody's samengestelde beschrijving:

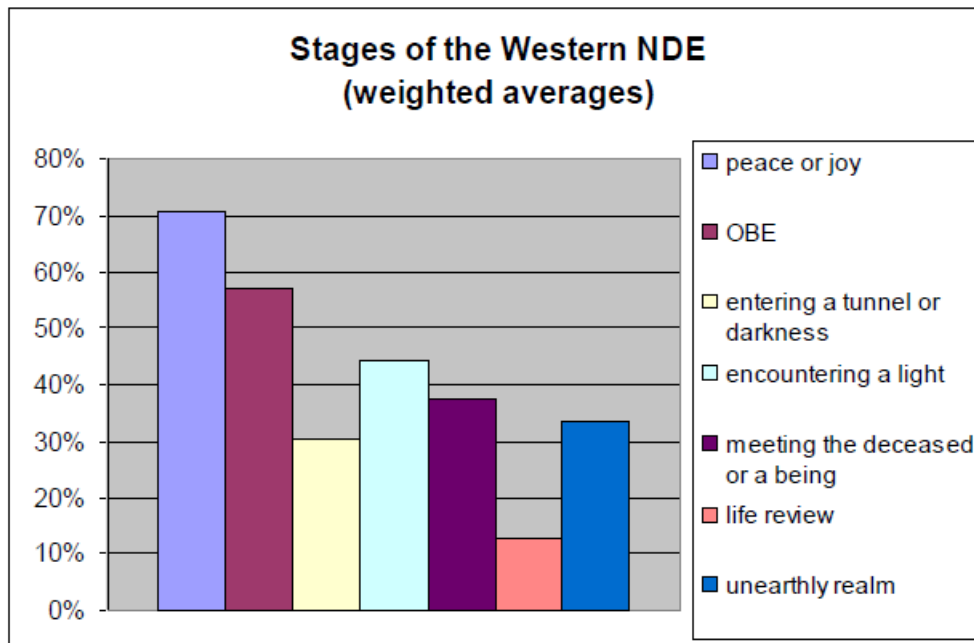
Een man is stervende en als hij het punt van de grootste fysieke nood bereikt, hoort hij zichzelf doodverklaard worden door zijn arts. Hierna bevindt hij zich plotseling buiten zijn eigen fysieke lichaam, maar nog steeds in de directe fysieke omgeving, en hij ziet zijn eigen lichaam van een afstand, alsof hij een toeschouwer is. Hij bekijkt de reanimatiepoging vanuit dit ongewone gezichtspunt.

Hij merkt dat hij nog steeds een 'lichaam' heeft, maar een van een heel andere aard en met heel andere krachten dan het fysieke lichaam dat hij heeft achtergelaten. Anderen komen om hem te ontmoeten en te helpen. Hij ziet de geesten van familieleden en vrienden die al gestorven zijn, en een liefdevolle, warme geest van een soort die hij nog nooit eerder heeft ontmoet - een wezen van licht - verschijnt voor hem. Dit wezen [laat] hem zijn leven evalueren en helpt hem door hem een panoramische, onmiddellijke weergave te laten zien van de belangrijkste gebeurtenissen in zijn leven.

Op een gegeven moment nadert hij een soort barrière of grens. Toch merkt hij dat hij terug moet naar de aarde, dat de tijd voor zijn dood nog niet gekomen is. Op dit punt verzet hij zich, want inmiddels wil hij niet meer terug. Hij wordt overweldigd door intense gevoelens van vreugde, liefde en vrede. [Hij herenigt zich echter op de een of andere manier met zijn fysieke lichaam en leeft.

De ervaring beïnvloedt zijn leven diepgaand, vooral zijn kijk op de dood en de relatie tussen dood en leven.²⁷

De onderstaande tabel toont de frequentie waarmee de verschillende stadia zijn gerapporteerd, in vijf onafhankelijke medische onderzoeken van ongeveer dezelfde grootte.²⁸

De meeste mensen die een NDE hebben meegemaakt, beschouwen het als de belangrijkste gebeurtenis in hun leven. De aard van de BDE kan controversieel zijn, maar er bestaat geen twijfel over de nawerkingen, die meestal bestaan uit: toegenomen compassie voor anderen; verminderde interesse in materiële bezittingen; en een toegenomen waardering voor het leven, gekoppeld aan een sterk verminderde angst voor de dood.

Alternatieve verklaringen

Er zijn verschillende alternatieve verklaringen geopperd, maar omdat de ruimte beperkt is, worden hier alleen de twee belangrijkste besproken.

Zuurstoftekort

Een van de meest voorkomende materialistische verklaringen voor de NDE is een verminderde toevoer van zuurstof (hypoxie). De effecten zijn bekend: zoals soms ervaren tijdens hartaanval, veroorzaakt hypoxie een reeks subjectieve verschijnselen als de hersenen van de persoon in toenemende mate hypoxisch worden.

Bergbeklimmers hebben vaak last van hypoxie, net als piloten die op grote hoogte vliegen. De symptomen zijn meestal: mentale luiheid, traagheid in redeneren en moeite met onthouden.

Hypoxie is ook opgewekt in laboratoriumexperimenten. Zoals beschreven in mijn tweede boek:

Jaren geleden was het gebruikelijk om medische studenten de gevolgen te laten zien van het ontnemen van zuurstof aan hun hersenen. Studenten moesten door een kooldioxideabsorber in en uit een met lucht gevulde spirometer ademen. Terwijl ze dit deden, moesten ze een eenvoudige taak

uitvoeren. Omdat de kooldioxide zich niet in de spirometer mocht ophopen, maar in plaats daarvan werd geabsorbeerd, werden de leerlingen zich er niet van bewust dat ze langzaam stikten. Ze bleven normaal ademen, zich niet bewust van het feit dat de lucht die ze inademden steeds minder zuurstof bevatte. Hun prestaties bij de taak werden steeds slechter, totdat ze uiteindelijk het bewustzijn verloren. In duizenden van dergelijke experimenten op duizenden mensen heeft niemand ooit een bijna-doodervaring gerapporteerd.²⁹

Deze desoriëntatie en verwarring staan in schril contrast met de helderheid van denken en waarnemen die keer op keer wordt gerapporteerd in verslagen van de NDE.

In mijn tweede boek heb ik alle voorgestelde fysiologische en psychologische tegenargumenten voor de NDE die ik kon vinden overwogen, en geen enkele hield stand bij kritisch onderzoek. Het enige dat overblijft om te overwegen is de mogelijkheid van een verklaring die te wijten is aan buitenzintuiglijke waarneming.

Helderziendheid (ESP)

Sommigen hebben voorgesteld dat elke uittredingservaring (OBE) tijdens een NDE met een nauwkeurige waarneming van de omgeving te wijten kan zijn aan helderziende waarneming, die optreedt voordat de patiënt het bewustzijn verliest of nadat de patiënt weer bij bewustzijn komt. Er zijn echter verschillende problemen met dit idee.

Ten eerste is alleen helderziendheid niet genoeg: omdat patiënten gebeurtenissen rapporteren die plaatsvonden op momenten dat ze bewusteloos waren, moet de helderziendheid ook pre- of retro-cognitie bevatten, hetzij van de nabije toekomst, hetzij van het recente verleden. Het probleem hiermee is dat elke vorm van hersenbeschadiging resulteert in een periode van geheugenverlies over de periode voor en na de beschadiging. Dit is ook typisch waar in gevallen van een NDE; en toch is er midden in dit geheugenverlies een kristalheldere herinnering aan een NDE met een OBE.

Ten tweede zijn helderziende beschrijvingen meestal niet vanuit een verheven perspectief, en zeker niet vanuit een verheven positie direct boven het eigen lichaam. Een nog sterker bezwaar is dat deze waarnemingen plaatsvonden op het moment dat we redenen hebben om aan te nemen dat de hersenprocessen van de proefpersonen ernstig verstoord of helemaal afwezig waren.

Tenslotte gaan helderziende waarnemingen zeker niet gepaard met de gedachte dat men gestorven is, gevoelens van vrede en vreugde, blijvende veranderingen in waarden en een sterk verminderde angst voor de dood.

Vervolgens bekijken we een van de diepste NDE's die ooit gerapporteerd zijn.

Operatie Stilstand

Dit geval deed zich voor tijdens een neurochirurgische ingreep in het Barrow Neurological Institute in Phoenix Arizona, op een augustusochtend in 1991. De vijfendertigjarige Pam Reynolds werd geopereerd aan een reusachtig aneurysma in de wand van een slagader aan de basis van haar hersenen, dat was uitgelopen en dreigde te scheuren, met de dood tot gevolg. Dr. Robert Spetzler van het Barrow Instituut was een pionier op het gebied van een gedurfde chirurgische procedure die bekend staat als hypotherme hartstilstand en die het mogelijk zou maken om Pam's aneurysma te verwijderen. Bij deze operatie, die de bijnaam "standstill" kreeg, zouden haar hartslag en ademhaling gestopt moeten worden, de elektrische activiteit in haar hersenen gedoofd en het bloed uit haar hoofd afgevoerd. In gewone klinische termen zou Pam dood zijn.

Dit buitengewone geval wordt zeer gedetailleerd beschreven door Michael Sabom in zijn boek *Light & Death*. Zoals Dr. Sabom opmerkt, overtreft de medische documentatie van de gebeurtenissen rond dit geval "alle eerdere verslagen en biedt ons onze meest complete wetenschappelijke blik tot nu toe op de bijna-doodervaring."³⁰

Pam werd onder narcose gebracht en er werden instrumenten opgesteld om de hartslag en hersenactiviteit in de hersenschors en in de hersenstam, het meest primitieve deel van de hersenen dat verantwoordelijk is voor onwillekeurige functies zoals ademen en reflexen zoals het verwijden van de pupillen, te controleren. Operatie Stilstand begon.

Volgens drie klinische tests - vlak EEG, geen activiteit in de hersenstam, geen bloed dat door de hersenen stroomde - waren Pam's hersenen dood, met vrijwel zeker geen enkele activiteit. Toch rapporteerde Pam de diepste bijna-doodervaring ooit, inclusief een nauwkeurige, gedetailleerde waarneming van de operatiekamer en een ontmoeting met overleden familieleden.

Het was het meest bewuste dat ik denk ik ooit in mijn hele leven ben geweest... Het was niet zoals normaal zicht. Het was helderder en meer gefocust en duidelijker dan normaal zicht.... Er was zoveel in de operatiekamer dat ik niet herkende, en zoveel mensen.³¹

Pam werd geïnterviewd in CBS' 48 Hours, samen met Dr. Spetzler. Spetzler liet geen twijfel bestaan over Pam's klinische toestand tijdens de onderkoelde hartstilstand: "Als je die patiënt zou onderzoeken vanuit een klinisch perspectief tijdens dat uur, dan zou die patiënt per definitie dood zijn. Op dat moment is er geen hersenactiviteit, er stroomt geen bloed door de hersenen. Niets, niets, niets."³²

Pam's NDE werd afgesloten met een ongewilde terugleiding naar haar lichaam door een overleden oom, ze het liedje "Hotel California" hoorde spelen in de kamer en getuige was van haar lichaam tweemaal een schok kreeg om haar hart weer op gang te brengen. Rivas, Dirven en Smit wijzen erop: "Op dat

moment, toen haar hart stilstond en het bloed uit haar hersenen werd afgevoerd, was er met absolute zekerheid geen hersenactiviteit meer."33 Eén of meerdere schokken kunnen nodig zijn om het hart weer op gang te brengen. Neurochirurg Karl Greene was betrokken bij de operatie en zei in een interview: "Ze wist dat haar hart twee keer gestimuleerd moest worden om weer op gang te komen. Dat had ze niet moeten weten... Ze was fysiologisch dood."34

Was Pam echt dood?

Critici zeggen wel eens dat een BDE geen bewijs voor overleving levert, omdat de patiënten niet "echt dood" waren. Wat ze hier altijd mee bedoelen is dat ze denken dat dood onomkeerbaarheid betekent. Maar daarmee slaan ze de plank volledig mis. Het punt heeft niets te maken met gekibbel over een definitie uit een woordenboek.

Hoewel de definitie van klinische dood enigszins verschilt van land tot land, zijn er meestal drie criteria:

- geen spontane ademhaling
- geen hartslag
- geen activiteit in de hersenstam

Volgens alle drie de maatstaven was Pam klinisch dood. En toch rapporteerde ze de diepste NDE die ooit is gerapporteerd, inclusief een duidelijke cognitieve functie met alle aanwijzingen dat deze plaatsvond op een moment dat er alle medische redenen waren om haar hersenen als volledig niet-functionerend te beschouwen.

Drie kenmerken van de bijna-doodervaring lijken te wijzen op overleving

- 1) Normale of verbeterde mentale processen op een moment dat de hersenprocessen ernstig aangetast of geheel afwezig zijn.
- 2) Nauwkeurige buitenlichamelijke waarneming van het eigen lichaam en van de omgeving.
- 3) Waarneming van overleden bekenden.

Het eerste geeft aan dat geestelijke helderheid niet volledig afhankelijk is van goed functionerende hersenen; het tweede suggereert dat bewustzijn los van het fysieke lichaam kan functioneren; en het derde dat degenen die voor ons gestorven zijn, blijven bestaan.

Maar de belangrijkste relevantie van de NDE voor ons onderwerp is het feit dat het de onwaarheid aantoonde van het materialistische idee dat bewustzijn afhankelijk is van functionerende hersenen. OF dat de geest niet onafhankelijk van functionerende hersenen kan werken.

Visioenen op het sterfbed

Buitengewone visioenen die kort voor de dood worden ervaren zijn door de hele geschiedenis heen gerapporteerd, maar de eerste systematische poging om het fenomeen te bestuderen werd gedaan door een natuurkundeprofessor aan het Royal College of Science in Dublin, Sir William Barrett. Zijn boek *Death Bed Visions* werd gepubliceerd in 1926.

Dertig jaar later werd een modern, grootschalig onderzoek uitgevoerd door Osis en Haraldsson, met patiënten in zowel de Verenigde Staten als India. Net als bij het eerdere onderzoek, waren de meeste visioenen van buitenwereldse bezoekers, meestal overleden familieleden, die door stervende patiënten werden gerapporteerd als zijnde daar om hen mee te nemen. Osis en Haraldsson vatten hun resultaten samen:

In zowel de Verenigde Staten als India werden de visioenen van stervenden en bijna-dood patiënten overweldigend gedomineerd door verschijningen van de doden en religieuze figuren. Deze bevinding is luid en duidelijk: wanneer stervenden verschijningen zien, worden ze bijna altijd ervaren als boodschappers van een postmortale bestaanswijze.³⁵

De onderzoekers overwogen verschillende hallucinerende verklaringen, waaronder drugs, ziekte en religieuze verwachtingen, en na statistische analyse verwierpen ze allemaal.

Er zijn ook verschillende gevallen bekend van patiënten die beweren een vriend of familielid te zien van wie ze zich niet bewust waren van hun recente dood. Wat betreft een verklaring in termen van ESP, concludeerde ik:

De scepticus moet zeggen dat de stervende telepathisch of helderziend ware informatie krijgt over een onlangs overleden vriend of familielid, maar over niets anders; en dat de rest van de inhoud van het visioen pure hallucinatie is. Het moet duidelijk zijn dat dit een zuivere ad hoc theorie is, uitgevonden om deze gevallen te verklaren en niets anders. Als deze theorie meer moet zijn dan een dogma, dan moet hij onafhankelijk toetsbaar zijn. En om deze theorie toetsbaar te maken, moeten er bepaalde voorspellingen uit volgen. Maar er is geen greintje onafhankelijk bewijs dat stervenden helderziend of telepathisch worden in de laatste momenten van hun leven; en geen greintje onafhankelijk bewijs dat ESP kennis van onplezierige gebeurtenissen "aankleedt" tot aangename hallucinaties. De voorspellingen van de theorie in haar testbare vorm worden niet bevestigd; en als de theorie nog steeds in stand wordt gehouden met de toevoeging van ad hoc bijkomende aannames, dan is het gewoon weer een voorbeeld van wat Popper een "immuniserende tactiek" noemde³⁶.

Verschijningen

Uit vrijwel alle samenlevingen waarvan we gegevens hebben, komen verhalen over verschijningen van overledenen. Verhalen die als feiten worden overgeleverd komen uit het oude Griekenland en Rome, en de heilige Augustinus schreef erover als bekende gebeurtenissen.

Moderne meldingen van verschijningen komen verrassend vaak voor: in een IJslands onderzoek rapporteerde Haraldsson "dat 14 procent van onze oorspronkelijke representatieve nationale steekproef mogelijk visuele verschijningen van de doden heeft ervaren."³⁷ John Palmer onderzocht de inwoners van Charlottesville, Virginia, en ontdekte dat 7,5 % van 622 respondenten beweerde de visuele indruk van een verschijning te hebben gehad³⁸.

Het uiterlijk van verschijningen wordt meestal beschreven als lijkend op een normaal persoon, zozeer zelfs dat ze voor levende personen worden aangezien. Ze kunnen een schaduw werpen en weerspiegeld worden in een spiegel. Als meer dan één persoon de verschijning ziet, dan ziet elke persoon de verschijning vanuit het juiste perspectief. In andere opzichten lijken verschijningen niet op levende personen: ze kunnen verschijnen en verdwijnen in afgesloten kamers, verdwijnen terwijl ze bekeken worden, of door fysieke objecten heen gaan.

Een opvallend kenmerk van verschijningen van de doden is de hoge frequentie van personen die gewelddadig zijn gestorven. Haraldsson ontdekte dat 30 % van zijn IJslandse gevallen betrekking had op ontmoetingen met personen die gewelddadig waren gestorven, bijna identiek aan de 28 % frequentie van gewelddadige dood die werd gevonden onder de negentiende-eeuwse Britse gevallen van Fantasmen van de Levenden.³⁹

Het volgende opmerkelijke geval is een van de vele die in mijn derde boek worden beschreven.

De Zaak "Blauwe Orchidee"

Arthur C. Clarke, auteur van 2001: A Space Odyssey, kreeg het volgende vreemde verhaal te horen van de Engelse Georgina Feakes.

Voor de Tweede Wereldoorlog was Georgina's zus Beatrice met haar familie naar Zuid-Afrika geëmigreerd. Toen de vijandelijkheden uitbraken, meldde Georgina's neef Owen Howerson zich aan en sneuvelde in 1944. Kort daarna, beweerde Georgina, verscheen hij voor haar in Engeland, omgeven door een gouden mist. "Hij zei dat zijn tank geraakt was, maar dat hij zich nog springlevend voelde. Zou ik het alsjeblieft aan zijn moeder willen vertellen en alsjeblieft zijn liefde aan arme Helen willen geven?" Georgina beweert dat ze eerst met stomheid geslagen was. "Ik probeerde te spreken, hoewel mijn lippen gevoelloos en bevroren waren." Uiteindelijk, zegt ze, vond ze haar stem: "Ik zei 'Bewijs, geef me bewijs'. En hij zei 'kijk'".

Tot mijn verbazing opende hij de bovenkant van zijn shirt en haalde er een prachtige blauwe bloem uit, met een doordringend parfum. Het was heel mooi, lang en klokvormig, orchideeachtig. Een heerlijke geur doordrong de hele kamer. Terwijl ik verbaasd staarde, stopte hij het terug in zijn shirt, haalde het eruit, en stopte het terug, en haalde het eruit. En toen zei hij, heel luid: "zeg mama, Tafelberg."

Volgens Georgina glinsterde de verschijning toen en verdween. Omdat Georgina hier niets van begreep, schreef ze meteen naar Owens moeder en uit Zuid-Afrika kwam deze merkwaardige verklaring. Owen was op een dag de Tafelberg opgegaan, had een beschermde blauwe bloem geplukt en mee naar huis genomen. De bloem was een zeldzame blauwe orchidee die op de Tafelberg groeide, en omdat het illegaal was om die te plukken, had Owen de gevangenis gerisikeerd om hem naar haar terug te brengen. Terwijl hij de bloem aan haar liet zien, sloeg de deur dicht en verstopte hij de bloem nerveus in zijn shirt. Hij haalde de bloem er pas weer uit toen hij hoorde dat het vals alarm was. Haar tante Beatrice in Zuid-Afrika had het verhaal geheim gehouden om Owen te beschermen, die hiervoor in de gevangenis had kunnen belanden. Het lijkt dus onwaarschijnlijk dat Georgina van het incident op de hoogte kon zijn.

Georgina beweert dat Owen een tweede keer verschijnt, opnieuw in een gouden mist. Maar deze keer was zijn manier van doen niet vriendelijk. "Hij verweet me bitter dat ik geen contact met Helen had opgenomen. En ik was hier erg bedroefd over, want ik had het geprobeerd." Zijn moeder had al zijn correspondentie doorgenomen en had geen brief gevonden van iemand die Helen heette, of een verwijzing naar iemand met die naam.

Maar er was wel een Helen in Owens leven geweest, een mooie jonge vrouw met donker haar en donkere ogen, voor wie Owen romantische brieven en gedichten had geschreven. Nadat ze het verhaal van de blauwe orchidee in de krant had gelezen, nam ze contact op met de familie en was het mysterie van Helen opgelost.⁴⁰

Sommigen hebben geprobeerd om meldingen van verschijningen te verklaren als het gevolg van opmerkelijke krachten van telepathie of psychokinese. Maar de overgrote meerderheid van de ervaringsdeskundigen heeft geen geschiedenis van het vertonen van opmerkelijke krachten van ESP of psychokinese, en dus lijkt het extreem ad hoc om te speculeren dat deze individuen plotseling en tijdelijk dergelijke opmerkelijke krachten verwerven, in veel gevallen gelijk aan, zo niet groter dan, de krachten van de meest opmerkelijk begaafde proefpersonen zowel binnen als buiten het laboratorium. Het wordt nog meer ad hoc wanneer we ons realiseren dat buiten het laboratorium de meest opmerkelijke mediums in de geschiedenis meestal diep in trance waren wanneer ze optraden, in tegenstelling tot de toestand van de typische ervarder van een verschijning.

Gevallen zoals hierboven zijn moeilijk te verklaren in termen van telepathie onder de levenden, om de eenvoudige reden dat de verschijning een doel laat

zien dat moeilijk is toe te schrijven aan iemand die leeft, maar dat gemakkelijk zou kunnen worden toegeschreven aan de overledene als die nog zou leven.

Kinderen die zich vorige levens herinneren

Reïncarnatie is een eeuwenoud geloof dat in veel verschillende delen van de wereld voorkomt. In het Westen hebben we de neiging om dit geloof te associëren met culturen uit het Verre Oosten, maar in feite komt het ook voor bij stammen in Afrika, de Eskimo's op de Noordpool en de Australische Aboriginals.

In Zuid-Europa geloofden sommige Christenen in reïncarnatie en kerkleiders tolereerden het geloof als aanvaardbaar, tot het Tweede Concilie van Constantinopel in 553 CE. Er wordt wel beweerd dat de acties van dit concilie geen officieel verbod inhielden, omdat het concilie niet door de paus bijeengeroepen was.

Hoe is reïncarnatie zo'n wijdverbreid geloof geworden? De meest plausibele verklaring komt van uitgebreide verslagen van kinderen die beweren zich een vorig leven te herinneren. Hier is een van de best gedocumenteerde gevallen van dit soort.

Bishen Chand werd in 1921 geboren in Bareilly, India. Toen hij geleidelijk aan spraakvermogen kreeg, begon hij te spreken over een vorig leven in Pilibhit, een stad ongeveer vijftig kilometer naar het oosten. Hij beweerde dat zijn naam Laxmi Narain was geweest, de zoon van een rijke landeigenaar, en pochte zelfs hoe de invloed van zijn familie hem in staat had gesteld te ontsnappen aan een aanklacht wegens moord.

Via een vriend kwam de zaak onder de aandacht van K. Sahay, een prominente advocaat in Bareilly, die de familie in 1926 bezocht en eenentwintig verklaringen van de jongen over zijn vorige leven opschreef. Een paar maanden later, nog geen acht jaar na de dood van Laxmi Narain, nam Sahay Bishen en zijn vader mee naar Pilibhit, waar hij nog meer verklaringen aflegde over het leven van Laxmi; slechts één van de eenentwintig verklaringen bleek niet te kloppen: de naam Har Narain was correct opgegeven, maar bleek Laxmi's vader te zijn, niet zijn oom. Hij herkende ook, zonder te vragen, acht personen en plaatsen die bekend waren bij Laxmi Narain. De moeder leefde nog; nadat ze de jongen een reeks testvragen had gesteld, raakte ze ervan overtuigd dat Bishen haar overlevende zoon was.

Toen de jongen een set tabla drums kreeg, verraste hij zijn familie door er handig op te spelen, zoals Laxmi graag had gedaan. Zijn vader getuigde dat Bishen nog nooit een tabla had gezien.

Bishen's oudere broer getuigde dat toen Bishen een kind was, hij Urdu kon lezen, ondanks dat hij geen instructie had gehad; zijn vader, in een verklaring onder ede, verklaarde dat Bishen als kind enkele Urdu woorden gebruikte. Laxmi Narain was goed opgeleid en kon Urdu spreken.

Dit geval werd ook onafhankelijk in detail onderzocht door professor in de psychiatrie Dr. Ian Stevenson, die de zaak van aanzienlijk bewijskrachtig belang acht.⁴¹ Net als in dit geval lijkt een prominent kenmerk van Stevensons reïncarnatiegevallen een gevoel van onafgemaakte zaken te zijn in de levens van de meeste vorige persoonlijkheden - zelfs van de minderheid die een natuurlijke dood stierf.

Fraude als verklaring kan worden uitgesloten: er was geen mogelijkheid tot verwacht financieel gewin, omdat het bekend was dat de Narain familie berooid was geworden na Laxmi's dood.

Er is nog maar één alternatieve verklaring voor de beste gevallen die geen reïncarnatie inhoudt: het kind gebruikt onbewust ESP om zich onbewust voor te doen als een overleden persoon die het nooit heeft ontmoet.

Maar er zijn verschillende problemen:

- De kinderen tonen bijna nooit enig bewijs van ESP, afgezien van herinneringen aan een vorig leven.
- De beste helderzienden maken een voorspelbaar aantal fouten, maar in de beste reïncarnatiegevallen maakt het kind vrijwel geen fouten.
- ESP kan niet verklaren waarom de proefpersonen zich niet bewust zijn van veranderingen in de omgeving van de vorige persoonlijkheid die ze nog niet gezien hebben.
- Er wordt niet alleen informatie gegeven over de overledene, maar we hebben ook te maken met de overtuigende imitatie van iemand die het kind nooit heeft ontmoet en het vertonen van vaardigheden die het kind nooit heeft geleerd. vertoning van vaardigheden die het kind nooit heeft verworven, maar waarvan bekend is dat ze door de overledene werden verworven. Door waarneming kan iemand weten dat iets waar is, maar niet hoe je iets moet doen waarvoor oefening nodig is.

Vervolgens kijken we naar het meest overtuigende bewijs voor overleving.

Mediumschap

Een menselijk medium is een persoon, meestal een vrouw, die optreedt als overbrenger tussen de werelden van de levenden en de overledenen. Er zijn verhalen over mediumschap afkomstig uit oude, traditionele en niet-westerse culturen over de hele wereld, en aan het eind van de 19e eeuw begon dit fenomeen rigoureus te worden bestudeerd door enkele van de meest vooraanstaande intellectuelen van de westerse wereld. Deze inspanningen begonnen met de oprichting van de British Society for Psychical Research door de filosoof Henry Sidgwick in Cambridge in 1882 en met de oprichting van de American Society for Psychical Research door de filosoof Willian James in 1884.

De onderzoeken begonnen met het bestuderen van zowel mentale mediumschap als fysieke mediumschap, waarbij het laatste gepaard ging met de schijnbare voortbrenging van verschillende fysieke verschijnselen. Maar nadat leden van de Society for Psychic Research (SPR) een aantal frauduleuze fysieke mediums hadden ontmaskerd, werd de studie van het fysieke mediumschap opgegeven, omdat de verslagen gemakkelijk konden worden afgedaan op grond van fraude of een foutieve ooggetuigenverklaring.

De onderzoekers concentreerden zich toen op mentaal mediumschap, waarbij het medium in trance raakt en dan boodschappen schrijft of verbaal overbrengt. De zeldzaamste en meest dramatische vorm van mentaal mediumschap is bezetenheidsmediumschap, waarbij een overleden geest volledig bezit lijkt te nemen van de stembanden en het lichaam van het medium. De SPR hield routinematig volledige verslagen bij van alles wat er tijdens seances werd geschreven en gezegd, zodat vragen over verkeerde ooggetuigenverslagen, gebrekkig geheugen en overdrijving eenvoudigweg niet aan de orde zijn.

De andere bewijslijnen die tot nu toe zijn bekeken, zijn min of meer afhankelijk van ooggetuigenverslagen, en dus is er altijd de mogelijkheid van onjuiste waarneming, overdrijving, gebrekkig geheugen, enzovoort. Bij het bewijs van mediumschap, zoals verzameld door de zorgvuldige onderzoekers van de SPR aan beide zijden van de Atlantische Oceaan, bestaan deze mogelijkheden niet. Alles wat tijdens de seances werd gezegd en geschreven, werd vastgelegd en zo hebben we het blijvende en objectieve bewijs van de documenten.

Gezien de beperkte ruimte is de beschouwing van de voorgaande bewijslijnen kort geweest. Een veel meer gedetailleerde en uitputtende behandeling zal worden gegeven aan onze laatste en meest indrukwekkende lijn van bewijs.

De eerste bevindingen over mediumschap waren veelbelovend, hoewel er al snel tegenargumenten werden geopperd. De SPR onderzocht de beste mediums tot in detail en huurde zelfs detectives in om een aantal van hen in het geheim te volgen, met als resultaat dat zelfs de geringste verdenking van fraude al snel werd uitgesloten. Het werd ook al snel duidelijk dat in gevallen waarin het medium de sitter niet kende, de hoeveelheid zeer nauwkeurige informatie veel groter was dan bij toeval kon worden verwacht.⁴²

Een andere verklaring was dat het medium naar informatie "vist", gebruikmakend van een combinatie van giswerk en hints uit de reacties van de aanwezigen. Een minder conventionele verklaring was dat de resultaten te danken waren aan een ongewone mate van telepathische verstandhouding tussen medium en de aanwezige.

Proxy-sittings - waarbij een sitter die geen band heeft met de overledene het medium bezoekt namens een derde persoon - werden gebruikt om beide mogelijkheden uit te sluiten. De bekendste van deze proxy-sittances zijn de vele waarbij dominee Drayton Thomas optrad als proxy, meestal namens nabestaanden van ouders en echtgenoten. Eén zo'n zitting werd geregeld door

Professor E.R. Dodds, een bekend criticus van het bewijs voor overleving. De zitting was niet namens Dodds, maar eerder voor een mevrouw Lewis, en dus was de zitting niet eens tweedehands, maar derdehands. De resultaten werden als zeer indrukwekkend beschouwd.⁴³ Dodds, de sceptische onderzoeker, was gedwongen om te concluderen:

Het komt mij voor dat de hypothese van fraude, rationele beïnvloeding door onthulde feiten, telepathie van de eigenlijke zittende persoon en toeval afzonderlijk noch in combinatie de verkregen resultaten kunnen verklaren. Slechts de geringste informatie werd aan sitter en medium verstrekt, en dat langs indirecte weg.⁴⁴

Niet alleen is er geen experimenteel bewijs voor zo'n indirecte vorm van telepathie, maar zowel het experimentele als het anekdotische bewijs wijst er sterk op dat telepathie gewoonlijk werkt tussen mensen die emotioneel met elkaar verbonden zijn, of op zijn minst op de een of andere manier met elkaar geassocieerd zijn.

Sheldrake concludeerde bijvoorbeeld uit zijn experimenten met telefoontelepathie:

In sommige van onze tests waren er twee bekende bellers en twee onbekende bellers die de proefpersonen nog nooit hadden ontmoet, maar van wie ze de namen kenden. Het trefpercentage bij de onbekende bellers lag dicht bij het toevalsniveau; bij de bekende bellers was het 52 procent, ongeveer twee keer het toevalsniveau. Dit experiment ondersteunde het idee dat telepathie meer voorkomt tussen mensen die een band met elkaar hebben dan tussen vreemden.⁴⁵

Dezelfde conclusie is getrokken uit de Ganzfeld-telepathie-experimenten (waarbij het toevalssucces 25% is). In een grootschalig onderzoek was het gemiddelde succespercentage 37 procent wanneer de verzenders en ontvangers emotioneel dicht bij elkaar stonden, tegenover 27 procent voor de algemene bevolking.⁴⁶ En de onderzoekers ontdekten dat "ouder/kind en broer/zus paren van verzender-ontvanger uitzonderlijk hoge succespercentages produceerden, respectievelijk 43,5 en 71,4 procent."⁴⁷

Maar welke emotionele link was er tussen de proxy sitter en het medium met familieleden en vrienden van de overledene? In één woord, geen enkele. Toch wordt beweerd dat er een hoeveelheid ESP heeft plaatsgevonden tussen mensen zonder enige verbinding, die in nauwkeurigheid en gedetailleerdheid veel groter is dan bij welk experiment dan ook.

Thomas schreef over de gekunstelde aard van telepathische verklaringen van mediumschap:

Critici die de telepathische hypothese willen toepassen, zullen moeten aannemen, zonder enige rechtvaardiging voor een dergelijke veronderstelling, dat gedachten overgaan tussen mensen die nog nooit van elkaar gehoord

hebben en tussen wie geen verband bestaat behalve dat zij geïnteresseerd waren in een persoon die gestorven is. En verder moet worden aangenomen dat de selectie met een feilloze discretie handelt, zodat er geen feiten worden doorgelaten die geen verband houden met het onderzoek in kwestie. Kortom, alles moet precies zo gebeuren alsof een intelligente begeleider informatie van de overledene verzamelt voor het onderzoek.⁴⁸

De moeilijkheden van het gebruik van ESP als verklaring voor de beste gevallen resulteerden in de hypothese van Super-ESP: dat wil zeggen ESP (telepathie en helderziendheid) met een bereik, kracht en nauwkeurigheid die veel verder gaan dan wat in experimentele of anekdotische verslagen wordt gevonden.

Bij telepathie en helderziendheid gaat het om de overdracht van informatie; maar de geest van levende personen omvat veel meer dan alleen herinneringen aan hun leven: ze hebben ook doelen, perspectieven, persoonlijkheden en vaardigheden.

Doel dat tegengesteld is aan dat van medium of oppasser

Verschillende geregistreerde gevallen tonen duidelijk bewijs van het doel van de overleden communicator. Eén zo'n geval komt uit het Rusland van voor de revolutie, gerapporteerd door Alexander Aksakov, keizerlijk raadslid van de tsaar.

Aksakovs schoonzus Sophie en haar dochter begonnen te experimenteren met een aanwijsstok en een alfabet, toen ze plotseling een bericht ontvingen van "Schura", die beweerde de overleden dochter te zijn van een verre kennis die revolutionaire opvattingen had gehad. Schura waarschuwde dat een neef van haar, Nikolaus, betrokken was geraakt bij een bende radicalen en dat zijn familie moest worden gewaarschuwd voor het grote gevaar. Sophie en haar moeder aarzelden echter om sociale redenen. "Absurde ideeën over fatsoen!" was het verontwaardigde antwoord van 'Schura'.

Dit alles was zeer kenmerkend voor de levende Schura, die zeer besluitvaardig en krachtig was geweest en die de conventies van de maatschappij was gaan verachten. Sophie en haar moeder bleven echter aarzelen, terwijl Schura's eisen steeds feller werden, totdat ze uiteindelijk schreef: "Het is te laat ... verwacht zijn arrestatie."

Nikolaus werd later gearresteerd en verbannen vanwege politieke bijeenkomsten die hij had bijgewoond in januari en februari 1885 - precies de maanden waarin "Schura" erop stond dat er onmiddellijk stappen moesten worden ondernomen om Nikolaus te weerhouden van deelname aan dergelijke bijeenkomsten.

Zoals ik concludeerde in mijn derde boek:

Het doel van de ontvangen mededelingen was beslist niet dat van de bedieners

van het planchettebord (die zowel als mediums en als oppassers fungeerden). Omdat ze de andere familie maar een beetje kenden, bracht de gedachte om contact met hen op te nemen over zo'n intieme familiekwestie hen in verlegenheid. Toch zou het doel van de communicatie zeker dat van de levende Schura zijn geweest, als zij van het gevaar voor Nikolaus had geweten.⁴⁹

Perspectief

Een van de meest indrukwekkende trance-media die door de SPR aan beide zijden van de Atlantische Oceaan werd onderzocht, was Leonora Piper uit Boston. Richard Hodgson, advocaat, filosoof en sceptisch lid van de SPR, had verschillende frauduleuze mediums ontmaskerd en was vastbesloten om Piper te ontmaskeren. Hij liet haar volgen door detectives en bracht haar zelfs naar Engeland waar ze niemand kende en dus geen medeplichtigen kon hebben. De successen gingen door. Onder de indruk trad Hodgson toe tot de SPR als fulltime onderzoeker en besteedde de laatste 18 jaar van zijn leven aan het bestuderen van Miss Piper.

In 1893 regelde Hodgson twee sessies met dominee S.W. Sutton en zijn vrouw, waarin hun overleden dochter Katherine (die zichzelf "Kakie" noemde) communiceerde. Piper sprak via een "controle", dat wil zeggen een schijnbaar vleesgeworden persoon die als tussenpersoon optrad. In dit geval was de controle de gebruikelijke Dr Phinuit, die beweerde een overleden Franse arts te zijn.

"Kakie" communiceerde op een natuurlijke en nauwkeurige manier met de aanwezigen. Op een gegeven moment suste ze zangers om vier regels van een lied alleen af te maken:

[Ik vroeg haar of ze zich iets herinnerde van na beneden te zijn gebracht] Ik had het zo heet, mijn hoofd was zo heet. [Correct] ...[Ik vroeg naar haar lijden tijdens het sterven] Ik zag het licht en volgde het naar deze mooie dame... Huil niet om mij - dat maakt me verdrietig. Eleanor. Ik wil Eleanor. [Haar jongere zuster die ze regelmatig belde tijdens haar laatste ziekte] Ik wil mijn knopen. Rij, rij, - mijn lied, - zing het nu. Ik zing met je mee. [We zingen, en een zacht kinderstemmetje zingt met ons mee.]

[Phinuit verstomt ons, en Kakie eindigt alleen].

Laat de wind en het water
Vermengd worden met onze melodie,
Zing en drijf, zing en drijf
In onze kleine boot

... Kakie zingt: Bye, bye, ba bye, bye, bye, O baby bye. Zing dat met mij, Papa. [Waar is Dinah? Ik wil Dinah. [Ik wil Bagie [Haar naam voor haar zus Margaret.] Ik wil dat Bagie me mijn Dinah brengt... Zeg tegen Dodo als je hem ziet dat ik van hem hou. Lieve Dodo. Hij marcheerde altijd met me, hij zette me heel hoog. [Correct.]]⁵⁰

In zijn beoordeling van dit geval concludeerde onderzoeker Dr. Alan Gauld: "Ik ken geen enkel geval van onbetwistbare telepathie tussen levende personen, of wat dan ook van enige vorm van ESP, waarbij de stroom van paranormaal verkregen informatie zo snel, zo overvloedig en zo foutloos was."⁵¹ Toch was geen enkele overgebrachte informatie onbekend voor de aanwezigen. Een van de moeilijkheden bij het gebruik van ESP om dit geval te verklaren is echter dat er tijdens beide sessies verschillende associaties werden gemaakt die niet in het hoofd van de volwassenen zaten, maar eerder in het hoofd van het kind. Bijvoorbeeld, de Kakie communicator vroeg op een gegeven moment om een speelgoedpaard. Uit het transcript van de sessie:

Kakie wil het paard. [Nee, dat is hem niet. Het grote paard - zo groot [Phinuit laat zien hoe groot]. Eleanor's paard. Eleanor zette het altijd bij Kakie op schoot. [Dit paard was ingepakt, in Trenton, en was niet bij me opgekomen in verband met Kakie. Wat ze erover zei was waar.]]⁵²

Gauld gaf commentaar op wat deze passages impliceren:

Als we moeten zeggen dat mevrouw Piper uit de gedachten van de aanwezigen associaties kon selecteren die tegenstrijdig waren met de bewust aanwezige associaties en deze kon gebruiken om de indruk te wekken dat de gedachten van de communicator zich langs duidelijk andere lijnen bewogen dan die van de aanwezigen, dan beginnen we haar niet alleen super-ESP toe te schrijven, maar ook super-kunstzinnigheid.⁵³

Een ander trance medium dat door de SPR werd bestudeerd was mevrouw Gladys Leonard, die ook door detectives werd gevolgd. Er werd nooit een spoor van fraude gevonden. De gebruikelijke bediening van Leonard heette Feda, die beweerde de geest van een overleden inheems Amerikaans meisje te zijn. Een vreemde eigenschap van Leonards mediumschap is dat wanneer Feda de controle had en boodschappen doorgaf van een andere communicator, ze soms werd onderbroken door een gefluister dat uit de lege lucht recht voor het medium leek te komen. Deze "directe stem" leek die van de communicator te zijn en onderbrak en corrigeerde soms fouten in Feda's uitspraken. Soms lijkt de directe stem zijn frustratie over Feda uit te drukken, alsof hij geïrriteerd is door de moeite die het kost om te proberen te dicteren aan een nogal stompzinnige secretaresse.

Feda: Hij zegt dat de fenomeer - verschijnselen - Hij heeft een thermometer!

D.V.: Ik had het niet over thermometers!

Feda: Oh, hij zegt: verschijnselen. Klopt dat? De fenomenen waarnaar verwezen wordt.⁵⁴

Feda: Je vader zegt -.

D.V.: Een paar dagen uit!

Feda: Een paar dagen eruit? Wat, uit bed?

D.V.: Nee, nee, nee nee!

Feda: Een paar dagen eruit? Oh, ik zal het hem zeggen. Hij was er een paar dagen over uit in zijn berekeningen over de oorlog.⁵⁵

Bij een andere gelegenheid:

Feda: Hij zegt dat je goed moet kunnen werken - Wat, nijlpaarden?

D.V.: Hypotheses.

Feda: (luider): Nijlpaarden.

D.V.: Hypotheses -en niet schreeuwen!

Feda: Ik schreeuw niet. Ik spreek alleen ronduit.⁵⁶

Deze voorbeelden creëren een voor de hand liggende moeilijkheid voor de hypothese van telepathie van de levenden: er is immers geen bewijs dat telepathisch ontvangen informatie ooit eerst verkeerd wordt ontvangen en dan gecorrigeerd. Maar fouten en daaropvolgende correcties zijn volkomen logisch als de boodschappen in feite zijn wat ze pretenderen te zijn.

Tot nu toe hebben we voorbeelden gezien van communicaties die niet alleen informatie bevatten die in snelheid en nauwkeurigheid veel verder gaat dan de informatie die gevonden wordt in laboratorium- en anekdotische rapporten over buitenzintuiglijke waarneming: we hebben gezien dat de Super-ESP hypothese ook de actieve misleiding van de onbewuste geest van het medium vereist, om de informatie te presenteren met het doel en vanuit het perspectief van alleen de overledene. En zelfs deze ad hoc toevoeging van uitgebreide en onbewuste misleiding is niet genoeg om de volgende reeks gevallen te verklaren.

Persoonlijkheid en perspectief

We hebben al verschillende voorbeelden gezien waarin de kenmerkende persoonlijkheid van de overledene duidelijk naar voren komt in de communicatie. De volgende opmerkingen, die tamelijk typerend zijn, werden gemaakt na zittingen met mevrouw Piper, waarbij overleden vrienden van de zitters de indruk wekten rechtstreeks door het medium te spreken:

De duidelijk gemarkeerde persoonlijkheid van de vriend, die ik T. zal noemen, is voor mij het meest overtuigende bewijs van de bovennatuurlijke kracht van Mevr. Piper.

Een andere aanwezige merkte op:

In heel veel kleine opzichten lijkt hij precies op wat mijn vriend was toen hij nog leefde, zo veel zelfs dat ik bang ben dat er heel wat uitleg voor nodig is om me te laten geloven dat zijn identieke ik er niet iets mee te maken had.⁵⁷

Na de dood van Dr. A.W. Verrall werden berichten die van hem afkomstig beweerden te zijn ontvangen via het Engelse medium Mrs. Willet, en zijn vriend Eerwaarde M.A. Bayfield gaf zeer gedetailleerd commentaar.

Dit alles is Verrall's manier van leven in geanimeerde gesprekken. ... Toen ik de hierboven geciteerde woorden voor het eerst las, kreeg ik een reeks kleine schokken, want de wendingen van de spraak zijn die van Verrall, de hoge

klemtonen zijn die van hem en ik kon de tonen horen waarop hij elke zin zou hebben uitgesproken.⁵⁸

Een intieme vriend van Verrall was het eens met Bayfields beoordeling, net als zijn overlevende vrouw en een nicht van Verrall. Bayfield vervolgde:

We hebben hier een buitengewoon getrouwe weergave van Verrall met betrekking tot een eigenaardig soort ongeduld en een gewoonte van nadruk die hij in conversatie had, en van zijn speelsheid en gevoel voor humor. ...voor mij is het tenminste ongelooflijk dat zelfs de slimste zo'n ongeëvenaarde triomf in bedrieglijke imitatie zou kunnen bereiken als dit zou zijn als de acteur niet Verrall zelf is.⁵⁹

Mevrouw Willett heeft bij leven Verall drie keer ontmoet, hoewel de kennismaking gering lijkt te zijn geweest, en geen van de onderzoekers dacht dat ze hem kende.

In het volgende geval, met mevrouw Piper en George Pellew, was de relatie echter nog kleiner, omdat Piper de levende Pellew slechts eenmaal had ontmoet, toen hij onder een valse naam een zitting bijwoonde.

We zeiden al eerder dat Hodgson zijn onderzoek begon als een keiharde scepticus en ontmaskeraar van frauduleuze mediums, maar na het onderzoek naar mevrouw Piper van gedachten veranderde. Het keerpunt kwam na de dood van zijn goede vriend en advocaat George Pellew op 32-jarige leeftijd, na een val. Pellew, die extreem sceptisch was over overleven, beloofde Hodgson echter dat als hij eerst zou sterven en zichzelf nog levend zou vinden, hij zou proberen te communiceren.

Ongeveer vier weken na zijn dood woonde Hodgson een bijeenkomst bij met Piper, samen met een andere goede vriend van Pellew die onder een valse naam op bezoek kwam. Phinuit trad op als tussenpersoon en gaf boodschappen door die van George Pellew (GP) afkomstig zouden zijn, samen met zijn volledige naam en de juiste naam van de sitter. Er werden voorvallen besproken die Hodgson en de sitter niet kenden en die betrekking hadden op een andere familie, de Howards. Drie weken later werd nog een seance gehouden met de man en zijn vrouw, en nadat Phinuit een paar woorden had gezegd, verscheen GP plotseling om Piper's stem rechtstreeks te controleren. Veel privé zaken werden besproken en Hodgson schreef dat de Howards "diep onder de indruk waren van het gevoel dat ze in werkelijkheid een gesprek voerden met de persoonlijkheid van de vriend die ze al zoveel jaren kenden."⁶⁰

Vanaf dat moment communiceerde GP rechtstreeks via de stem van mevrouw Piper of door met haar hand te schrijven. Zoals ik schreef in mijn bespreking van deze zaak:

Van de 150 aanwezigen die in die tijd aan GP werden voorgesteld, herkende hij 29 van de 30 die George Pellew in zijn leven had gekend bij naam (de enige uitzondering was een jonge vrouw die nog een kind was toen de levende Pellew

haar voor het laatst had gezien). Hij sprak met elk van deze personen op de juiste manier en toonde een intieme kennis van zijn veronderstelde vroegere relaties met hen. Zoals Hodgson schrijft, in elk geval "was de herkenning duidelijk en volledig, en vergezeld van een waardering van de relaties die bestonden tussen de levende Pellew en de aanwezigen."⁶¹ En er was geen enkel geval van valse herkenning; dat wil zeggen, GP begroette nooit iemand van de 120 die de levende Pellew niet had gekend.⁶²

De voortdurende manifestatie van deze persoonlijkheid overtuigde Hodgson er buiten redelijke twijfel van dat Piper echt was; hij was ervan overtuigd dat Piper geen kennis had van de levende Pellew; maar hoe kon het haar lukken om iemand die ze meer dan vier jaar eerder nauwelijks had ontmoet op dramatische wijze te imiteren op een manier die alle dertig mensen ervan overtuigde dat ze inderdaad met hun oude vriend spraken?

We zien in deze gevallen dat we iets anders beginnen te bekomen dan buitenzintuiglijke waarneming. Zelfs als we toegeven - omwille van het argument - dat het medium over de duizelingwekkend grote vermogens van ESP beschikt, die nodig zijn om onmiddellijk telepathisch of helderziend de feiten te verwerven die nodig zijn in deze gesprekken: er is nog steeds een enorm verschil tussen het weten van louter feiten over een persoon, en die feiten vertalen in een levensechte imitatie van iemand die de acteur niet of nauwelijks kent. Er is een heel andere vaardigheid voor nodig en deze vaardigheid kan niet worden gereduceerd tot louter kennis van feiten, hoe die feiten ook zijn verworven. Zelfs Super-ESP is niet genoeg om de volledig levensechte imitatie van Pellew over een periode van vijf jaar te verklaren.

En er is nog een laatste punt met betrekking tot de Pellew communicaties. Herinner je van hierboven dat GP slechts één van de dertig aanwezigen die de levende Pellew hadden gekend, een jonge vrouw die een kind was geweest toen de levende Pellew haar moeder kende, niet herkende.

Miss Warner woonde de vergadering met Hodgson bij en huisarts vroeg wie ze was. Toen vond de volgende uitwisseling plaats:

Ik geloof niet dat ik u erg goed kende. (Heel weinig. U kwam vaak bij mijn moeder.)...Ja, maar ik kan u niet plaatsen. (R.H.: Herinnert u zich mevrouw Warner?) Natuurlijk, oh, heel goed. In hemelsnaam, ben jij haar dochtertje? Bij Jupiter, wat ben je gegroeid. (Ik was een klein meisje.)⁶³

Aangezien Miss Warner in acht jaar veel veranderd was, zou het niet herkennen door George Pellew volkomen natuurlijk zijn geweest.

Maar op basis van de hypothese van telepathie is er geen verklaring voor het feit dat GP Miss Warner niet herkende. Omdat zowel Miss Warner als Hodgson zich ervan bewust waren dat de levende Pellew haar kende, waren bronnen voor telepathie gemakkelijk voorhanden en hier zou de ESP-hypothese "herkenning" voorspellen. Aan de andere kant is het niet herkennen van Miss Warner precies wat verwacht zou worden bij rechtstreekse communicatie.

Vertoning van vaardigheden

Vervolgens zullen we gevallen bekijken waarin het medium duidelijk vaardigheden op hoog niveau toonde die hij of zij niet bezat, maar die de overledene zeer zeker bezat. Deze gevallen zijn nog moeilijker via ESP te verklaren dan vertoningen van het doel, het perspectief en de persoonlijkheid van de overledene.

Het eerste voorbeeld komt uit het mediumschap van het Engelse medium Mrs Willet. Als zij in trance ging, leek ze niet de controle over haar lichaam te verliezen, maar ging ze rechtop zitten en sprak ze op een natuurlijke manier; boodschappen leken rechtstreeks aan haar te worden doorgegeven, die ze vervolgens doorgaf aan de aanwezigen.

Haar twee belangrijkste communicators bleken Edmund Gurney en Frederic Myers te zijn, die beiden fervente filosofen en oprichters van de SPR waren. Via mevrouw Willet vroegen de vermeende communicators Gurney en Myers sessies aan met hun vriend GW Balfour, die vele filosofische discussies had gevoerd met Gurney en Myers voordat ze stierven.

Met Willet in trance, zouden er levendige filosofische discussies ontstaan en de communicators toonden een grondige kennis van de standpunten en terminologie van boeken geschreven door de levende Myers en Gurney. Dit was in de vorm van een gesprek van geven en nemen, niet alleen het uitstorten van standpunten. De filosoof CD Broad schreef dat de communicaties "duidelijk het product waren van een of meer zeer intelligente geesten, met een grote belangstelling voor psychologie, psychisch onderzoek en filosofie, en met een vermogen om subtiele en significante verschillen te trekken."⁶⁴ De filosoof Robert Almeder schreef dat sommige van de sessies "puur filosofisch waren en klonken als het transcript van een Ivy League graduate seminar over klassieke filosofie."⁶⁵

Zoals ik in mijn derde boek schreef:

Het mediumschap van mevrouw Willet zet de ESP-hypothese op twee cruciale manieren onder druk. Ten eerste had mevrouw Willet nooit de levende Myers of Gurney ontmoet, maar toch waren Balfour en anderen ervan overtuigd dat de communicators van Myers en Gurney handelden en spraken op een manier die uniek was voor Myers en Gurney. Ten tweede - en misschien nog opzienbarender - was mevrouw Willet niet geschoold of geïnteresseerd in filosofie en toonde ze weinig geduld voor dergelijke discussies. De houding van haar trance-persoonlijkheid (evenals haar normale persoonlijkheid) ten opzichte van de communicaties kan het best omschreven worden als een van verveling en verbijstering. Op een gegeven moment, toen de Gurney-persoonlijkheid een filosofisch probleem in detail besprak, riep ze uit: "O, Edmund, je verveelt me zo!"⁶⁶

Balfour vond de communicatie zo overtuigend en natuurlijk dat hij ging geloven dat hij inderdaad communiceerde met zijn oude vrienden Myers en Gurney.

Het volgende geval betreft het op hoog niveau vertonen van een andere vaardigheid.

In 1855 deed rechter John Worth Edmonds, voorzitter van de senaat van de staat New York en later rechter in het hooggerechtshof van New York, verslag van een geval met een trance-medium dat sprak in een taal die zij helemaal niet kende, en in deze taal correcte informatie doorgaf die niemand van de aanwezigen kende.

De rechter begon zijn onderzoek naar mediumschap als een vastbesloten ontkenner; stel je dus zijn verbazing voor toen zijn dochter Laura begon te schitteren als een medium in ontwikkeling. Een van haar meest indrukwekkende gaven was het vermogen om "in vele talen te spreken", zoals hij het uitdrukte.

Ze kent geen andere taal dan haar eigen taal en een klein beetje Frans van de kostschool; toch heeft ze in negen of tien verschillende talen gesproken, soms een uur achter elkaar, met het gemak en de vloeiendheid van een autochtoon. Het komt niet zelden voor dat buitenlanders via haar in hun eigen taal converseren met hun vrienden uit de Spirit. In een recent geval had een Griekse heer verschillende gesprekken, en hij voerde het gesprek van zijn kant enkele uren achtereen in het Grieks, en ontving zijn antwoorden nu eens in die taal, dan weer in het Engels. Toch had zij tot dan toe nog nooit een woord modern Grieks horen spreken.⁶⁷

Op een avond was er een seance met een Griek die Evangelides heette. Niet lang daarna verscheen er een overleden vriend en Evangelides vroeg of hij begrepen kon worden als hij in het Grieks sprak. De rest van het gesprek, dat meer dan een uur duurde, was volledig in het Grieks van zijn kant en van haar kant soms in het Grieks en soms in het Engels. Op een gegeven moment raakte Evangelides zo overstuur dat hij in tranen uitbarstte. Hij weigerde aan de andere gasten uit te leggen welk bericht in het Grieks was doorgekomen; maar tijdens een andere seance de volgende dag, waar geen vreemden aanwezig waren, legde hij uit dat het bericht van zijn vriend de dood van zijn zoon in Griekenland was, die in uitstekende gezondheid had verkeerd toen Evangelides Griekenland had verlaten. Tien dagen later kwam het nieuws uit Griekenland.

Rechter Edmonds maakte de volgende opmerkingen over wat er tijdens de seance gebeurde:

Het feit ontkennen is onmogelijk, het was te bekend; ik zou net zo goed het licht van de zon kunnen ontkennen; noch zou ik kunnen denken dat het een illusie is, want het verschilt op geen enkele manier van enige andere werkelijkheid. Het vond plaats ten overstaan van tien goed opgeleide en

intelligente personen. We hadden meneer Evangelides nog nooit gezien; hij werd diezelfde avond door een vriend geïntroduceerd. Hoe kon Laura hem over zijn zoon vertellen? Hoe kon ze Grieks verstaan en spreken dat ze nooit eerder had gehoord?⁶⁸

In het volgende geval gaat het ook om het demonstreren van een vaardigheid, en wel op een niveau dat maar heel weinig mensen ter wereld bezitten.

Schaakspel met een overleden grootmeester

Het opmerkelijke verhaal van een schaakwedstrijd tussen een levende en een overleden grootmeester begon in 1985, toen schaakenthousiast Dr. Wolfgang Eisenbeiss besloot om een schaakwedstrijd tussen levende en overleden grootmeesters te organiseren. Hij nam contact op met muzikant, componist en amateurmedium Robert Rollans, die zijn diensten als medium altijd gratis aanbood. Eisenbeiss kende Rollans al 8 jaar en vertrouwde op zijn bewering dat hij niet wist hoe hij moest schaken.

Eisenbeiss wist de wereldberoemde schaakkampioen Victor Korchnoi, toen derde op de wereldranglijst, over te halen om mee te doen. Korchnoi werd in Chessbase (4 april 2002) beschreven als "onbetwistbaar een van de grootste schakers aller tijden."

Eisenbeiss gaf Rollans toen een lijst van overleden grootmeesters en vroeg hem er een te vinden die bereid was mee te spelen. Op 15 juni 1985 stemde een communicator die beweerde de overleden Hongaarse grootmeester Geza Maroczy te zijn in om te spelen. Maroczy stond in 1900 op de derde plaats van de wereld en stond bekend om zijn opmerkelijk sterke eindspel.

Omwille van de eenvoud zal ik verwijzen naar "de communicator die zich identificeerde als Maroczy" als gewoon Maroczy.

De hele partij werd gespeeld met Eisenbeiss als tussenpersoon, die de zetten heen en weer doorgaf tussen Korchnoi en Rollans. Op geen enkel moment hadden Korchnoi en Rollans direct contact, behalve een handdruk tijdens een TV-show in september 1992, vier en een halve maand voor het einde van de partij.

Op de zevenentwintigste zet gaf Korchnoi commentaar op de kwaliteit van het spel van zijn tegenstander:

Tijdens de openingsfase toonde Maroczy zwakte. Zijn spel is ouderwets. Maar ik moet bekennen dat mijn laatste zetten niet al te overtuigend waren. Ik weet niet zeker of ik zal winnen. Hij heeft de fouten in de opening gecompenseerd met een sterk eindspel. In het eindspel komt de vaardigheid van een speler naar voren en mijn tegenstander speelt erg goed.⁶⁹

De partij ging door, steeds met Eisenbeiss als tussenpersoon, tot 1993, toen Maroczy op zet achtenveertig aftrad. De lange duur was te wijten aan

Korchnoi's vele reizen (in de dagen voor wijdverspreide e-mail) en aan Rollans' ziekte (Rollans stierf slechts negentien dagen nadat Maroczy aftrad).

Voormalig Zuid-Afrikaans schaakkampioen Vernon Neppe analyseerde dit geval opnieuw in 2007, met behulp van een schaakspelend computerprogramma. Hij wilde deze drie vragen beantwoorden:

1. Op welk niveau speelde Maroczy deze schaakpartij?
2. Zou een schaakcomputer deze partij kunnen reproduceren?
3. Was de stijl van Maroczy iets wat een computer zou kunnen nadoen?

Wat betreft het spelniveau concludeerde Neppe dat "Maroczy op zijn minst op meesterniveau speelde, en betwistbaar, op een roestig, laag-bij-grootmeesterniveau."⁷⁰ Neppe's enige kritiek op Maroczy's spel was zijn zwakke opening, die zowel hij als Korchnoi ouderwets vonden. Verder "speelt Maroczy naar mijn mening perfect schaak."

Neppe probeerde vervolgens de vraag te beantwoorden of een computer de partij van Maroczy had kunnen simuleren. Hij stelde het programma Sigma Chess 6.0 in om te reageren op de zetten van Korchnoi en vergeleek de keuzes van de computer met die van Maroczy.

Maroczy speelde zetten van het menselijke type, en de computersimulatie speelde zetten van het computertype en corrigeerde wat hij inferieure zetten vond (bijvoorbeeld in zetten 23 en 24), ondanks hun onlogica. Maroczy speelde het eindspel duidelijk veel beter dan de computer⁷¹

Neppe merkte op dat de ouderwetse openingsstijl van Maroczy's partij het ook onwaarschijnlijk maakt dat er een computer werd gebruikt om de partij te vervalsen. Toen Neppe de stijl van Maroczy's spel vergeleek met de stijl van een computerspel, schreef hij:

Maroczy speelde in een stijl die doet denken aan het begin van de twintigste eeuw, en demonstreerde de eindspelexpertise waar hij beroemd om was. ... In ieder geval zijn de verschillen in stijl tussen een volleurde schaker en zelfs de meest opmerkelijke computerhardware en -software diepgaand.⁷²

Gezien de mogelijkheid van fraude met behulp van een computer concludeerde Neppe: "het is mijn mening dat een schaakcomputer dit spel niet zou kunnen reproduceren vanaf de jaren 1980. Het is ook niet waarschijnlijk dat hij het spel van Maroczy zelfs vandaag de dag zou kunnen reproduceren vanwege de stilistische elementen."⁷³

Met andere woorden, in de periode van het spel was de computertechnologie - zowel de software als de hardware - simpelweg niet geavanceerd genoeg om een schaakgrootmeester een uitdagend spel te bieden. Het is ook zeer onwaarschijnlijk dat de software geprogrammeerd zou zijn om een ouderwetse opening te gebruiken. Tot slot kan software, zelfs vandaag de dag, geen menselijke speelstijl simuleren, en zeker niet de unieke stijl van een ervaren

speler als Geza Maroczy.

En zoals ik toevoegde in mijn eigen beoordeling van deze zaak,

De veronderstelling dat een oudere, vaak zieke man met een onberispelijke reputatie op het gebied van eerlijkheid zeven jaar en acht maanden lang heimelijk heeft samengezworen met een levende schaakmeester om de schaakvaardigheid en -stijl van een overleden grootmeester na te bootsen zonder dat daar een duidelijk doel of voordeel mee werd beoogd, kan veilig worden verworpen door iedereen, behalve de meest dogmatische sceptici.⁷⁴

Maar er is meer aan de hand dan alleen gedemonstreerde schaakvaardigheden op hoog niveau. Maroczy kreeg via Rollans eenentachtig vragen voorgelegd over het obscure leven van Geza Maroczy; hij beantwoordde er negenenzeventig (97,5%) correct (twee bleven onopgelost). Het nauwkeurigheidspercentage voor de moeilijkst te verifiëren vragen was eenendertig van de eenendertig, honderd procent correct.

De enige overgebleven verklaring voor deze zaak - afgezien van echte communicatie van Geza Maroczy - is dat Rollans Super-ESP onbewust gebruikte om een uitgebreide fraude op te zetten zonder duidelijk doel of voordeel. Verschillende kenmerken van deze zaak maken deze hypothetische verklaring echter enorm moeilijk.

Romi(h)

Toen Eisenbeiss Maroczy ondervroeg over het leven van Geza Maroczy, kreeg hij op een gegeven moment een zeer onverwacht antwoord. Hij vroeg Maroczy of hij ooit een speler had gekend die Romi heette. Maroczy antwoordde dat hij Eisenbeiss bespotten omdat hij de juiste spelling niet kende, die Maroczy gaf als "Romih". Eisenbeiss had geen idee dat die naam zo gespeld kon worden.

Maroczy's antwoord was:

Het spijt me te moeten zeggen dat ik nooit een schaker met de naam Romi heb gekend. Maar ik denk dat u zich vergist in de naam. Ik had een vriend in mijn jeugd, die me versloeg toen ik jong was, maar hij heette Romih - met een 'h' aan het eind. In 1930 op het toernooi van San Remo - wie is er ook aanwezig? Mijn oude vriend Romih uit Italië deed ook mee aan dat toernooi. Ik vermoed dat je aan dezelfde persoon dacht, maar de naam verkeerd opgaf.⁷⁵

Wat was de juiste spelling? Er werd een historicus ingehuurd om antwoorden te vinden op de meest obscure vragen en hij vond beide schrijfwijzen in de literatuur. Uiteindelijk werd een kopie van het officiële boek van het San Remo toernooi van 1930 gevonden, met de spelling "Romih". Het blijkt dat Romih na het toernooi van 1930 naar Italië is verhuisd en toen de "h" heeft laten vallen.

concludeerden Eisenbeiss en Hassler:

Omdat Maroczy beweerde Romih uit zijn jeugd te kennen, is het logisch dat hij de originele spelling van Romih's naam zou hebben gekend en deze niet zou hebben vervangen door de latere italianisering. Opdat de Super-ESP Hypothese zou werken, zou de controlerende geest, bij het waarnemen van verschillende verwijzingen naar Romih of Romi, in staat moeten zijn om de juiste te begrijpen vanuit Maroczy's perspectief, besluiten om de situatie aan te pakken, een reactie op het conflict formuleren en deze dramatiseren in de context van een plagerige dialoog met Eisenbeiss/Rollans over hun onwetendheid van de juiste spelling.⁷⁶

Zoals Gauld ongetwijfeld zou beamen, moeten we bereid zijn om Rollans niet alleen Super-ESP toe te schrijven, maar ook super-kunstzinnigheid.

De Vera Menchik Club

De 4 augustus 1988 editie van het Zwitserse schaakblad Schachwoche hield een lezerswedstrijd met de vraag: Wie was de Oostenrijkse oprichtster van de Vera Menchik Club? Menchik was de eerste vrouwelijke wereldkampioen en de leden van de club waren degenen die ze had verslagen.

Eisenbeiss stelde Maroczy dezelfde vraag op 8 augustus 1988. Maroczy bekende dat hij onzeker was en speculeerde op verschillende namen. Hij beschrijft de club ook als "een flauwe grap waar hij geen aandacht aan besteedde". Op 11 augustus beschouwt Maroczy Albert Becker als een mogelijkheid, maar uiteindelijk verwierpt hij Becker. Merk op dat de Super-ESP hypothese zou voorspellen dat het medium, dat zich voordeed als Maroczy, de juiste naam zou geven, omdat op 4 augustus de hele redactie van Schachwoche de juiste naam wist.

De oplossing werd op 18 augustus 1988 in hetzelfde tijdschrift gepubliceerd: Albert Becker. Op 21 augustus 1988 wordt Maroczy opnieuw gevraagd naar de naam van de oprichter. Echter:

Hij noemt Becker nog steeds niet als de oprichter van de club, zoals zou kunnen worden verwacht onder de Super-ESP hypothese; zodra de oplossing was gepubliceerd zou het mogelijk moeten zijn voor het medium om toegang te krijgen tot de informatie, hetzij helderziend, hetzij telepathisch uit de gedachten van de lezers van het tijdschrift. Maar in plaats van zijn foute antwoord te corrigeren, komt Maroczy geheel ongevraagd met een ander verhaal, dat klaarblijkelijk veel meer zijn aandacht opeiste dan de 'flauwe grap'.⁷⁷

Eisenbeis en Hassler concluderen:

In ons voorbeeld is het aannemelijk dat Maroczy de naam vergeet van een man van wie hij zou hebben gedacht dat hij slechts een zinloze grap uithaalde, maar vervolgens een ongevraagd verhaal vertelt over een vrouw van wie de schoonheid indruk op hem had gemaakt, terwijl het voor het medium Rollans moeilijk te begrijpen is [als hij Super-ESP gebruikt] waarom hij niet in staat

zou zijn de gevraagde naam te achterhalen, gezien zijn vermogen om bij andere gelegenheden gedetailleerde nauwkeurige informatie over te brengen, en nog minder waarom hij zou uitweiden naar een ongevraagde verhaallijn.⁷⁸

Het toernooi van New York in 1924

Een soortgelijk incident deed zich voor toen Maroczy een toernooi besprak waarin hij (naar zijn maatstaven) slecht presteerde. Hij bespreekt een "spannende wedstrijd" die volgens hem (correct) in remise eindigde, maar onthult zijn eindklassering niet en geeft toe "dat ik me niet alles kan herinneren, vooral niet wanneer winnen me ontglipte.

Onderzoek wees uit dat Maroczy als zesde eindigde in het toernooi.

Als Rollans een verhaal wilde maken met controleerbare feiten als bewijs van overleving, dan had hij Maroczy's eindklassering erin kunnen zetten, een controlebaar feit. Het is duidelijk dat elders in de transcripties van Maroczy ontelbare van zulke controleerbare feiten staan. ... we weten dat Maroczy erg ambitieus was en het ligt dus volledig in zijn aard dat hij het rapporteren van mislukkingen of middelmatige toernooiranglijsten zou weglaten. Maar voor Rollans, wiens belangrijkste doel het was om overtuigend bewijs te leveren ter ondersteuning van de overlevingshypothese, zou het geen zin hebben om informatie over Maroczy's mislukkingen te censureren.⁷⁹

Discussie

Wat zo indrukwekkend is aan deze zaak is de demonstratie van een vaardigheid op hoog niveau (weten hoe) gecombineerd met bijna perfecte nauwkeurigheid in antwoorden op vragen over een obscuur leven in het begin van de twintigste eeuw (weten dat), en dat alles gepresenteerd in de stijl en vanuit het perspectief van een overleden grootmeester.

Neppe beschrijft hoe moeilijk het is om enige vorm van ESP te gebruiken om de schaakvaardigheid die aan Maroczy wordt toegeschreven te verklaren:

Veel meer nog vereist schaakvaardigheid een verdere diepgaande sprong bij het toepassen van de super-ESP hypothese - graven in de onbewuste geest(en) van een meester (of meerdere meesters) is onvoldoende; hun actieve herhaalde overpeinzing 47 keer (als 47 zetten) gedurende vele jaren plus het medium dat dit alles verkrijgt door automatisch schrijven. ... de reacties zouden actieve interventie vereisen.⁸⁰

Met andere woorden, er is veel meer nodig dan alleen waarneming: er is ook het actieve denken van de geest van tenminste één schaakmeester nodig, levend of overleden. Zoals we hebben gezien slaagt Super-ESP er volstrekt niet in om niet één maar vier kenmerken van dit opmerkelijke geval te verklaren.

Implicatie van vaardigheden voor ESP

Demonstratie van vaardigheden op hoog niveau waarvan bekend is dat ze bezeten zijn door een overleden communicator, en die het medium niet bezit, is nog moeilijker te verklaren via enige vorm van buitenzintuiglijke waarneming dan de overtuigende imitatie van iemand die het medium nooit heeft ontmoet. Dit komt omdat studies aantonen dat topartiesten altijd vele jaren van harde oefening nodig hebben voordat ze uitmuntend kunnen presteren.

Journalist Geoff Colvin heeft opgemerkt:

In een beroemd onderzoek naar schaakspelers stelden Nobelprijswinnaar Herbert Simon en Willian Chase de "tienjarenregel" voor, gebaseerd op hun observatie dat niemand de top van de schaakspelers leek te bereiken zonder een tiental jaren van intensieve studie, en sommigen hadden veel meer tijd nodig. Zelfs [wonderkind] Bobby Fischer was geen uitzondering; toen hij op zestienjarige leeftijd grootmeester werd, had hij negen jaar intensief schaak gestudeerd. Latere onderzoeken op allerlei gebieden hebben de tienjarenregel overal bevestigd. In wiskunde, wetenschap, muzikale compositie, zwemmen, röntgendiagnostiek, tennis, literatuur - niemand, zelfs niet de meest "getalenteerde" presteerders, werd groot zonder minstens tien jaar zeer harde voorbereiding.⁸¹

Er is geen enkele reden om aan te nemen dat louter perceptie - buitenzintuiglijk of anderszins - iedereen in staat kan stellen om onmiddellijk en tijdelijk vaardigheden te verwerven waarvoor normaal jaren oefening nodig is.

Tot zover hebben we gezien dat Super-ESP voor het eerst werd voorgesteld toen de hypothese van telepathie tussen medium en sitter vals bleek te zijn door het aanhoudende succes van proxy-sitting. En Super-ESP was niet genoeg: er was ook onbewust bedrog van het medium nodig, dat zich voordeed als de overledene.

Analyse van andere gevallen toonde aan dat zelfs dit niet genoeg was. Het medium moest ook sluw - en onbewust - super-artistiek en super-guile toepassen om het doel en perspectief van de overledene over te nemen. Ten slotte moet de Super-ESP-hypothese nog verder worden opgerekt; het medium moet niet alleen onbewust enorme krachten van buitenzintuiglijke waarneming, superkunst en superkunst gebruiken: de Super-ESP-hypothese vereist ook de ad hoc toevoeging van vaardigheden die niets te maken hebben met welke vorm van waarneming dan ook, buitenzintuiglijk of anderszins. Nu wordt ons gevraagd om, zonder enig bewijs, aan te nemen dat het medium buitenzintuiglijke waarneming kan gebruiken om zich op briljante wijze voor te doen als overleden personen die ze niet of nauwelijks kende; en ook telepathie en helderziendheid kan gebruiken om onmiddellijk en tijdelijk de vaardigheden te verwerven die diezelfde overleden personen jaren nodig hadden om te verwerven tijdens hun tijd op aarde.

In een commentaar op zulke gevallen schreef Broad

Het lijkt mij dat elke poging om deze verschijnselen te verklaren door te verwijzen naar telepathie onder de levenden het woord "telepathie" oprekt tot het bijna betekenisloos wordt en die naam gebruikt om iets te bedekken waarvoor geen onafhankelijk bewijs bestaat en dat nauwelijks enige analogie vertoont met de verschijnselen waarvoor het woord werd geïntroduceerd om aan te duiden.⁸²

Met andere woorden, telkens wanneer de hypothese van Living-Agent ESP door de gegevens werd gefalsificeerd, werd deze eenvoudigweg uitgebreid met speculatieve, ontestbare ad hoc veronderstellingen die niets te maken hebben met buitenzintuiglijke waarneming zoals de term normaal gesproken wordt begrepen.

En zelfs deze ad hoc toevoegingen zijn niet genoeg.

Bewijs van Ontwerp

Frederic Myers, die we eerder leerden kennen als een van de oprichters van de British Society for Psychical Research, stierf op 17 januari 1901. Tijdens zijn leven was hij een klassieke geleerde geweest, zeer bedreven in de literatuur en poëzie van het oude Griekenland en Rome. Myers was intens geïnteresseerd geweest in het overlevingsprobleem en was zich volledig bewust van de moeilijkheid om bewijs te vinden dat niet door vastberaden sceptici kon worden verklaard als het gevolg van een of andere vorm van superkrachtige ESP in combinatie met onbewust bedrog.

Kort na Myers' dood werden boodschappen die van hem afkomstig beweerden te zijn ontvangen door verschillende mediums in verschillende delen van de wereld. De meeste van deze boodschappen werden ontvangen door middel van de techniek van automatisch schrijven, waarbij het medium in trance gaat en met potlood of pen op papier schrijft. Veel van deze boodschappen drukten een hartstochtelijk verlangen uit om zijn voortbestaan vast te stellen. Bijvoorbeeld, na zijn dood schreef Mrs Holland in India in trance: "Als het mogelijk was voor de ziel om terug te sterven in het aardse leven, zou ik sterven van puur verlangen om je te bereiken om je te vertellen dat alles wat we ons voorstelden niet half geweldig genoeg is voor de waarheid." En via mevrouw Piper in Boston: "Ik probeer met alle krachten samen te bewijzen dat ik Myers ben." ⁸³

Maar andere berichten die via verschillende media over de hele wereld werden ontvangen, ook ondertekend met "Myers", waren cryptische literaire toespelingen; het leek alsof hun ware betekenis opzettelijk verborgen werd gehouden. Volgens het SPR-protocol werden de berichten naar Miss Alice Johnson van de BSPR gestuurd en pas in 1905 realiseerde zij zich wat er aan de hand was. Tegen die tijd bevatten de scripts de verbazingwekkende bewering dat de overleden Myers een plan had bedacht om betekenisloze fragmenten in de scripts van verschillende media op te nemen. De zoektocht naar de oplossing van het raadsel van de kruiscorrespondenties was begonnen.

Miss Johnson beschreef de schijnbare oorsprong van de berichten: "Het heeft er alle schijn van een van buitenaf geïmporteerd element te zijn; het suggereert een onafhankelijke uitvinding, een actieve intelligentie die voortdurend aan het werk is in het heden, niet slechts een echo of overblijfsel van individualiteiten uit het verleden."84

Wat de kruiscorrespondenties toevoegen aan het bewijs van mediumschap is het bewijs van een ontwerp - een ontwerp dat niet kan zijn ontstaan in de gedachten van iemand die leeft, maar dat elke aanwijzing geeft dat het een ontwerp is door de geest van Frederic Myers.

Er is hier geen ruimte om de kruiscorrespondenties zo diepgaand te behandelen als ze verdienen. De volgende beschrijving van een geval, rechtstreeks overgenomen uit mijn derde boek, is echter een nuttige illustratie. Merk op dat, zoals het geval was met veel van de mediums die betrokken waren bij de kruiscorrespondenties, beide vrouwen gerespecteerde publieke figuren waren die hun mediumschap een goed bewaard geheim hielden. Mevrouw Verrall gaf lezingen in Cambridge, Engeland; mevrouw Holland was het pseudoniem van mevrouw Fleming, een zus van Rudyard Kipling, die in India woonde.

De zaak Roden Noel

Op 7 maart 1906 bevatte het script van Mrs Verrall een origineel gedicht, dat begon met de woorden:

Tintagel en de zee die kreunde van de pijn.

Toen Miss Johnson dit las, werd ze getroffen door de gelijkenis met een gedicht van Roden Noel, getiteld "Tintagel". Voor zover zij zich kan herinneren, had mevrouw Verrall dit gedicht nog nooit gelezen.

Op 11 maart 1906 bevatte het schrift van mevrouw Holland de volgende woorden:

Dit is voor A.W. Vraag hem wat de datum 26 mei 1894 voor hem betekende - voor mij - en voor F.W.H.M. Ik denk niet dat ze het moeilijk zullen vinden om het zich te herinneren, maar als dat wel zo is - laat ze het dan aan Nora vragen.

De opgegeven datum, die niets betekende voor mevrouw Holland, is de dood van Roden Noel. De initialen A.W. verwijzen naar Dr. Verrall, en F.W.H.M. verwijst natuurlijk naar F.W.H.

Myers, die beiden Noel kenden, maar niet erg goed. Nora bedoelt mevrouw Sidgwick, wat toepasselijk lijkt, aangezien Noel een intieme vriendin van Dr. Sidgwick was.

Op 14 maart, voordat een van de bovenstaande feiten bekend was bij

mevrouw Holland, schreef ze, in trance toestand:

Achttien, vijftien, vier, vijf, veertien, veertien, vijftien, vijf, twaalf. Niet te nemen zoals ze zijn. Zie Openb. 13, 18, maar alleen de acht centrale woorden, niet de hele passage.⁸⁵

Het geheel was betekenisloos voor mevrouw Holland en ze zocht de passage niet op. Maar Miss Johnson deed dat wel en ontdekte dat de acht centrale woorden waren: "want het is het getal van een man." Ze zag dit als een hint en vertaalde de getallen in het schrift naar de letters van het alfabet, waarbij "d" de vierde letter was, "e" de vijfde, enzovoort. Toen de letters klaar waren, stond er Roden Noel.

Er was nog een verwijzing naar Roden Noel in het schrift van mevrouw Verrall van 16 maart 1906, en op 28 maart 1906 bevatte het schrift van mevrouw Holland de naam Roden Noel voluit geschreven. Het gemeenschappelijke onderwerp van de scripts werd dus pas onthuld in een later script en door de plichtsgetrouwe pogingen van Miss Johnson om de eerdere scripts te begrijpen.

Commentaar op de zaak Roden Noel

In deze briefwisseling tussen twee mediums vinden we drie verwijzingen naar dezelfde persoon, maar op een indirecte manier die het gekozen onderwerp niet onthulde aan de bewuste geesten van de mediums. Deze opzettelijke verhulling lijkt cruciaal te zijn voor het plan van de kruis correspondenties: de boodschappen zijn opzettelijk raadselachtig om te voorkomen dat de mediums kennis over het onderwerp verwerven, om uit te sluiten dat de mediums elkaar op normale of telepathische wijze zouden helpen.⁸⁶

Om de zaak tot nu toe samen te vatten: om de kruiselingse correspondenties aan te kunnen, moet de Super-ESP hypothese nog verder worden opgerekt: de onbewuste geesten van verschillende mediums moeten Super-ESP ook kunnen gebruiken om tegelijkertijd uitgebreide, onbewuste complotten van misleiding tussen mediums in verschillende delen van de wereld te coördineren. En als de complotten onbewust worden uitgevoerd, hoe kunnen we dan ooit enig bewijs vinden, voor of tegen?

En zelfs deze wanhopige toevoeging is niet genoeg om Super-ESP te redden.

Mentale kenmerken van de overledene

De dood van mevrouw Verrall in 1916 maakte weinig verschil voor de inhoud van de cross-correspondentie scripts. Dit staat in schril contrast met de verandering in de scripts na de dood van haar man, Dr. A.W. Verrall, op 18 juni 1912. Binnen een paar weken na zijn dood begonnen er berichten van Verrall te verschijnen, ook in de vorm van raadselachtige literaire puzzels. Als ze opgelost werden, bleken ze ook gespecialiseerde kennis van de klassieken te vereisen, die maar door heel weinig geleerden was gekend, maar waarvan bekend was dat de levende Verrall deze bezat.⁸⁷

Het Lethe Experiment

Het laatste geval dat we zullen bespreken begon op 23 maart 1908 toen de heer G.B. Dorr, een lid van de SPR, de volgende vraag stelde aan "Myers" via het medium mevrouw Piper in Boston: "Wat suggereert het woord LETHE aan jou?" In de Griekse mythologie stroomt de rivier Lethe door Hades en wordt ook wel de rivier van de vergetelheid genoemd. Men zegt dat de doden uit deze rivier drinken om hun herinneringen uit te wissen, voordat ze weer op aarde geboren worden. Dorr verwachtte een antwoord van deze strekking. In plaats daarvan kreeg hij het volgende vreemde antwoord:

Myers: Lethe. Bedoelt u een van mijn gedichten, Lethe?

Dorr antwoordde ontkennend en drukte op de communicator voor een ander antwoord. Maar in plaats van het antwoord dat hij verwachtte, kreeg hij een onsamenhangend antwoord dat verwijzingen bevatte naar een grot, naar winden, naar "verstrengelde liefde" en naar een pijl die door de lucht werd geschoten. Niets van dit alles was logisch voor Dorr.

Tijdens een vergadering de volgende dag kwamen communicators door die beweerden Hodgson en Myers te zijn, waarin beiden duidelijk hun bezorgdheid uitten over het feit dat Dorr het antwoord van de vorige dag niet begreep. In deze vergadering en de volgende een paar dagen later, kwam het volgende door:

Ik wandelde in de tuin van de goden - betoverd stond ik langs de oevers - als een betoverde zag ik haar eindelijk ... Elysische kusten.

We lopen samen, onze liefdes verstrengeld, langs de oevers. In schoonheid die de vergelijking met Lethe overtreft. Sorry dat het allemaal zo fragmentarisch is, maar ik neem aan dat het er niet allemaal door kan.

Orpheus en Eurydice. Het doet me aan hen denken.⁸⁸

In seances gedurende de volgende dagen worden verschillende verwijzingen gemaakt naar namen in de klassieke literatuur, en Dorr vond vier auteurs uit de oudheid in wiens werk deze namen voorkomen. In een volgende seance noemde Dorr drie van deze namen aan de communicator: Aristophanes, Horatius en Ovidius, waarop "Myers" antwoordde:

Ik herinner me OVID goed.⁸⁹

Dit was de aanwijzing die leidde tot de uiteindelijke oplossing van deze puzzel.

Commentaar op deze zaak

De onderzoekers, van wie er verschillende klassieke geleerden waren, waren aanvankelijk totaal verbijsterd over deze boodschappen. Piddington, die uiteindelijk de hoofdonderzoeker van deze zaak werd, was onder de indruk van het vertrouwen dat in de boodschappen werd uitgesproken dat ze inderdaad

relevant waren voor de oorspronkelijke vraag en nadat hij enkele aanwijzingen in de boodschappen had opgevolgd, merkte hij op hoe hij "door geluk op een passage in het elfde boek van de Metamorfosen van Ovidius kwam, die mij tot dan toe onbekend was en die het grootste deel van de antwoorden die in de trance werden gegeven verklaart en rechtvaardigt."90

In mijn hoofdstuk over deze zaak beschrijf ik de conclusie die de onderzoekers uiteindelijk trokken:

Deze puzzel laat bewijs zien van een ontwerp dat voor geen van de onderzoekers duidelijk was, maar het is een ontwerp dat de levende Myers zeker in staat was te creëren. Het ontwerp vereiste gedetailleerde kennis van Ovidius die mevrouw Piper en de anderen eenvoudigweg niet bezaten. De associaties in het script waren associaties die Myers van nature zou hebben gemaakt, maar associaties die mevrouw Piper, Dorr, mevrouw Verrall, Lord Balfour, Piddington en de andere onderzoekers in eerste instantie totaal verbijsterden.91

Er zijn ook persoonlijke accenten in de scripts die wijzen op de onderscheidende persoonlijkheid en interesses van Frederic Myers. Er verschijnen klassieke verwijzingen naar Ovidius en Vergilius, die Myers beiden bijzonder bewonderde. Er wordt ook naar drie verhalen in Ovidius' Metamorfosen X verwezen in de drie opeenvolgende scripts, en Piddington ontdekte dat de volgorde waarin de toespelingen in de scripts naar voren komen niet de volgorde is waarin ze in Metamorfosen voorkomen, maar wel de volgorde waarin ze in een van Myers' gedichten voorkomen.

De verwijzingen naar Orpheus en Eurydice - geliefden herenigd in een ander rijk - was een thema dat Myers na aan het hart lag en dat in verschillende van zijn gedichten voorkomt. Op zijn dertigste was Myers verliefd geworden op een getrouwde vrouw die drie jaar later overleed.

En er is meer aan de hand in deze opmerkelijke zaak.

Lodge vervolgt het experiment

Op het moment dat Dorr mevrouw Piper i

n Boston ondervroeg, was Sir Oliver Lodge ook in Boston en hij dacht dat het nuttig zou zijn om de "Myers" communicator te testen door dezelfde vraag te stellen aan mevrouw Willett in Engeland. Dus schreef hij in een brief, voor te lezen aan mevrouw Willett: "Wat suggereert het woord Lethe aan u?" Merk op dat mevrouw Willett in Engeland geen normale kennis had van de vraag die via mevrouw Piper in Boston werd gesteld.

Op 4 februari 1910 schreef mevrouw Willett in trance "Myers ja ik ben hier" en de vraag werd voorgelezen. Het script begon meteen.

Myers de wil weer te leven
de rivier van de vergetelheid

en later, na een aantal klassieke verwijzingen naar de rivier de Lethe, verscheen in hetzelfde script

er was een deur waarvan ik geen sleutel vond
en Haggi Babba ook
Dit is losgekoppeld maar niet betekenisloos

Dit werd gevolgd door nog meer klassieke verwijzingen naar Lethe, en het script eindigde met "genoeg voor vandaag Myers".

De volgende dag voelde mevrouw Willett plotseling een overweldigende drang om te schrijven, ze ging zitten en schreef:

Je voelde de roep...ik ben het die schrijft Myers ik moet dit dringend zeggen
zeg Lodge dit woord... het woord is DORR

De toespelingen op Lethe in het script van 4 februari zijn duidelijk. De eerste zin, "de wil om weer te leven" komt uit een gedicht geschreven door de levende Myers, en verwijst naar zielen die zich verzamelen aan de oevers van Lethe, wachtend om het water van vergetelheid te drinken, en weer bereid om op aarde te leven.⁹²

God de ontelbare zielen in grootse arsenaal
Tot Lethe oproept langs een wonderlijke weg
Tot deze daarin hun oude pijn vergeven
hun leven vergeten, en opnieuw willen leven

Herinner je dat het eerste antwoord van de Myers communicator van mevrouw Piper op de Lethe vraag was: "Verwijs je naar een van mijn gedichten?" Dit antwoord werd door zowel Dorr als Piddington verward en ongepast gevonden; Piddington had in eerste instantie geen enkele verwijzing naar Lethe ontdekt in een van de oorspronkelijke gedichten van Frederic Myers.⁹³

Op een gegeven moment wordt het onderwerp veranderd en wordt een citaat van Omar Khayyam gegeven: "Daar was een deur waarvan ik geen sleutel vond" (*)gevolgd door wat lijkt op een poging tot de naam Ali Babba van Ali Babba en de veertig rovers, en door de woorden "Dit is zonder verband maar niet zonder betekenis"

(*) Daar was de Deur waar ik geen Sleutel voor vond:
Daar was de sluier waardoor ik niet kon zien.
Omar Khayyam
Rubaiyat, XXXV

Op 7 maart schreef de Myers communicator "er was een woordspeling, maar ik wil niet zeggen waar". Lodge zocht in het script naar een woordspeling en op 5 juni vertelde hij "Myers" via mevrouw Willett dat hij geen woordspeling kon vinden. Als antwoord schreef de betoverde mevrouw Willett:

Re LETHE...Ik, Myers, maakte een woordspeling, ik kreeg een woord dat ik wilde door het in een QUOTATIE te verpakken. Later kreeg ik het WOORD zelf.

Sir Oliver interpreteerde dit als een verwijzing naar het woord "deur" in het Omar Khayyam citaat als een woordspeling op de naam Dorr, de Amerikaan die Myers voor het eerst de vraag over Lethe stelde via mevrouw Piper. De deur naar de grot van de rover in het Ali Babba verhaal ging alleen open met de woorden "Open Sesame", wat zou kunnen worden omschreven als "een deur waarvan ik geen sleutel vond". Het feit dat de naam Dorr de volgende dag spontaan werd gegeven, lijkt deze interpretatie te rechtvaardigen.

Er is hier geen ruimte om het bijkomende aantal indrukwekkende kenmerken van deze zaak op te nemen die alleen wijzen op de geest van Frederic Myers als de bron van de berichten die aan beide zijden van de Atlantische Oceaan werden ontvangen. Hier is echter de conclusie die ik schreef nadat ik de hele zaak in detail had bekeken:

De verdediger van de ESP-hypothese moet niet alleen uitleggen hoe telepathie of helderziendheid - zoals de termen normaal gesproken worden begrepen - werden gebruikt door een vrouw die bijna volledig onbekend was met de klassieken om onmiddellijk obscure klassieke referenties op te sporen, uit bronnen waarmee zij geen persoonlijke band had. De verdediger moet ook uitleggen hoe de specifiek uit de klassieken gekozen associaties die waren welke alleen Myers zou hebben gemaakt met de naam "Lethe." In zijn overzicht van de kruiscorrespondenties merkte Saltmarsh op welke implicaties deze associaties hebben voor het vaststellen van de persoonlijke identiteit:

Enkele van de meest karakteristieke individuele bezittingen van de menselijke geest zijn de associaties die het maakt tussen ideeën. Deze associaties zijn het resultaat van een voorgeschiedenis en zijn net zo'n duidelijke aanwijzing voor psychische individualiteit als vingerafdrukken dat zijn voor lichamelijke kenmerken. Geen twee personen zullen precies dezelfde associaties tussen ideeën maken, omdat geen twee personen ooit precies dezelfde geschiedenis hebben.⁹⁴

Samenvattend: de antwoorden op de Lethe vraag lijken met opzet zo gekozen te zijn dat ze in eerste instantie niet begrepen zouden worden door de onderzoekers; maar na veel gedetailleerd onderzoek bleken ze alle kenmerken te hebben van Myers unieke interesses, persoonlijkheid en klassieke opvoeding. Zoals Ducasse opmerkte,

Om zo'n ingenieus staaltje van inventieve en constructieve activiteit als die welke Myers in dit geval zou hebben verricht te verklaren, is iets dat in soort, en niet alleen in mate, verschilt van ESP onontbeerlijk; namelijk ofwel Myers' eigen geest aan het werk, of anders een duplicaat daarvan; wat dan echter zelf verklaard moet worden.⁹⁵

In een bespreking van enkele van de vroegste kruiscorrespondenties schreef Piddington:

The only opinion which I hold with confidence is this: that if it was not the mind of Frederic Myers it was one which deliberately and artistically imitated his mental characteristics.⁹⁶

De Super-ESP hypothese probeert de schijnbare communicatie van de overledenen te verklaren als het gevolg van helderziende waarneming en telepathie onder de levenden. Maar zoals Ducasse opmerkte:

Wanneer het scheermes van Occam beweerd wordt om overleving als een overbodige hypothese af te scheren, en ESP over te laten als voldoende om alle bewezen feiten te verklaren, dan blijkt dat ESP dit niet kan doen zonder willekeurig begiftigd te worden met een ad hoc 'baard' die niet bestaat uit vermogen tot verdergaande waarneming, maar uit vermogen tot redeneren, uitvinden, construeren, begrijpen, oordelen; d.w.z., voor actief denken; en meer specifiek voor de specifieke wijzen van dergelijk actief denken waarvan bekend is dat alleen de specifieke geest wiens voortbestaan in het geding is, ermee is uitgerust.⁹⁷

Op dit punt moet het dus duidelijk zijn dat het cruciale verschil tussen de beste gevallen van mediumschap en buitenzintuiglijke waarneming waarbij alleen levenden betrokken zijn, dit is: de actieve deelname van de geest van de overledene is vereist, en niet alleen de gave van de overledene.

Super-ESP opnieuw bekeken

Bestaat Super-ESP?

Buitenzintuiglijke waarneming omvat de volgende vermogens: telepathie, Grieks voor "gevoel op afstand"; en helderziendheid, Frans voor "helder zien".

Beide vermogens zijn overtuigend en onafhankelijk aangetoond onder gecontroleerde omstandigheden in laboratoria over de hele wereld. Het meest overtuigende bewijs voor telepathie komt van de ganzfeld experimenten, waarbij één persoon, een zender, zich concentreert op een foto of korte film, het zogenaamde doel. In een andere kamer bevindt zich een ontvanger die beelden en gedachten in zich opneemt. Na dertig minuten eindigt de sessie en krijgt de ontvanger vier foto's of films te zien, met de vraag om de foto of film te kiezen die de zender heeft gezien. Bij puur toeval zouden ze het in ongeveer 25% van de gevallen bij het juiste eind moeten hebben, maar de resultaten laten een gemiddelde nauwkeurigheid van ongeveer 33% zien. Hoewel sommige van de meest begaafde proefpersonen een nauwkeurigheid van meer dan 50% laten zien, wijst niets in het ganzfeld erop dat zeer nauwkeurige en gedetailleerde boodschappen via telepathie kunnen worden verzonden en ontvangen. Niets in het ganzfeld komt ook maar in de buurt van krachtig genoeg om het overlevingsbewijs weg te verklaren.

Het gebruikelijke antwoord van verdedigers van Super-ESP is dat ESP in het echt, "in het wild", veel indrukwekkender kan zijn dan wat typisch in laboratoria gevonden wordt.

De meeste meldingen van ESP hebben over het algemeen te maken met een gevoel van aangestaard worden, of met het anticiperen op een telefoontje van een vriend of familielid.

Is het in ieder geval waar dat ESP in het algemeen in staat is om de last van het verklaren van ten minste een deel van het overlevingsbewijs te dragen? Ik heb dit behandeld in mijn derde boek:

Als de functie van Super-ESP is dat het onderbewustzijn zijn vrijwel onbeperkte krachten gebruikt om ons heimelijk te beschermen tegen de abstracte angst voor de dood door uitgebreid bewijs te fabriceren dat in elk opzicht precies lijkt alsof de overledene op bezoek komt of communiceert, waarom hebben we dan geen bewijs dat onze onbewuste geest deze enorme krachten gebruikt om ons te beschermen tegen de werkelijke dreiging van een naderende dood? Dat zou op zijn minst een meer plausibele evolutionaire reden zijn voor het bestaan van deze krachten.

De theorie van de onbewuste inzet van enorme ESP-krachten lijkt daarom te voorspellen dat deze krachten, tenminste af en toe, gebruikt zouden moeten worden om ons niet alleen te beschermen tegen de angst voor de dood, maar ook tegen de daadwerkelijke dreiging van een naderende dood. Er zijn genoeg potentiële mogelijkheden te vinden in de geschiedenis. Neem er slechts één: het Russische front tijdens de Tweede Wereldoorlog. Er moeten zeker veel gevallen zijn geweest waarin Slaven hun leven hadden kunnen redden van de doodseskaders van de SS door super-ESP te gebruiken om onmiddellijk het vermogen te verwerven om uitstekend Duits te spreken en zo door te gaan voor gevangen genomen Duitsers die krijgsgevangen werden genomen. Het beantwoorden van testvragen als "welke stad is de hoofdstad van Beieren?" zou kinderspel lijken vergeleken met de enorme telepathische en helderziende krachten die de voorstanders van super-ESP aan mediums toeschrijven. Er moeten ook veel gevallen zijn geweest waarin Duitsers zichzelf hadden kunnen redden uit Russische werkkampen door super-ESP te gebruiken om direct het vermogen te verwerven om uitstekend Russisch te spreken en zo overtuigend door te gaan voor gevangen genomen Russen.

Maar we hebben geen enkel bewijs dat ongelukkige mensen aan beide kanten in staat waren om zichzelf te redden van de dood of langdurige en wrede opsluiting door deze enorme hypothetische krachten te gebruiken. En als de voorstanders van super-ESP beweren dat deze vermogens alleen tot uiting komen in een trancetoestand, dan kunnen we ons afvragen waarom trancemediums in het zwaar gebombardeerde Londen niet van onschatbare waarde waren als gidsen voor Duitse plannen en bedoelingen.++++ Er zijn genoeg andere voorbeelden uit de Tweede Wereldoorlog te vinden waarin mensen niet alleen de abstracte angst voor de dood hadden kunnen verminderen, maar ook de dreiging van een werkelijk naderende dood, door gebruik te maken van de enorme, vrijwel onbeperkte telepathische en

helderziende vermogens die de voorstanders van super-ESP aan mediums toeschrijven.⁹⁸

Het enige voorbeeld dat ik heb gevonden van een medium dat nuttig wordt ingezet door de Britse inlichtingendienst is Geraldine Cummins, maar de informatie die zij gaf leek stevast afkomstig van overleden individuen en gaf geen indicatie van alwetende Super-ESP. Maar in 1944 werd het medium Helen Duncan aangeklaagd en veroordeeld voor hekserij(!) omdat ze familieleden voorzag van berichten van overleden matrozen over het zinken van hun schepen, dewelke de Britse Inlichtingendienst geheim wilde houden uit angst voor schade aan de publieke moraal. Zie Crossley, 1975).

Er zijn verslagen uit de Tweede Wereldoorlog van mensen die paranormale gaven gebruikten om hun leven te redden. Een van de beroemdste was die van Winston Churchill, wiens leven gered werd tijdens een bombardement door een gevoel dat hij niet op zijn gebruikelijke plaats in een auto moest gaan zitten. Sheldrake meldt ook het geval van een Britse soldaat in Malaya die het gevoel had dat hij werd aangestaard, vergezeld van een gevoel van gevaar. Hij draaide zich om en zag een vijandelijke soldaat op ongeveer 20 meter afstand, die zijn geweer omhoog bracht om te vuren. De Britse soldaat schoot als eerste, doodde zijn vijand en redde zo zijn eigen leven (*The Sense of Being Stared At*, , xii). Deze en andere historische verslagen rekken de oorspronkelijke betekenissen van de woorden telepathie en helderziendheid niet op, en zijn te vinden in Wetenschap en paranormale verschijnselen, hoofdstuk 3.

De argumenten van Stephen Braude

De hypothese van Super-ESP als tegen-verklaring voor het overlevingsbewijs is krachtig verdedigd door filosoof Stephen Braude, wiens uitgangspunt in wezen het volgende is: hoewel we goed bewijs hebben voor het bestaan van buitenzintuiglijke waarneming (ESP) en psychokinese (PK),§§§§§ kennen we op dit moment de grenzen van ESP niet. Zoals Braude vaak en op verschillende manieren beweert: "Net zoals we op dit moment geen reden hebben om aan te nemen dat PK überhaupt grenzen heeft, is hetzelfde ongetwijfeld waar met betrekking tot de vormen van ESP"⁹⁹ en "Hoe ontmoedigend het ook is, we hebben gewoon geen fatsoenlijk idee welke (indien enige) omvang van verschijnselen ongeloofwaardig of onwaarschijnlijk is, als we al hebben toegestaan dat psi voorkomt."¹⁰⁰

Tot zover alles goed: we kennen op dit moment de grenzen van buitenzintuiglijke waarneming niet. Maar Braude gaat vervolgens verder en stelt dat het uitsluiten van ESP als verklaring voor de gegevens over overleving ten onrechte veronderstelt dat ESP grenzen heeft die we van tevoren kunnen specificeren.

De filosoof Robert Almeder heeft Braude's argumenten over Super-ESP grondig onderzocht, en hij is het ermee eens dat niemand a priori grenzen moet stellen aan ESP of psi.

Het lijkt echter redelijk om erop te wijzen dat, voordat je een legitiem beroep kunt doen op super-ESP als een alternatieve manier om iets te verklaren, je eerst empirisch bewijs moet hebben dat super-ESP inderdaad bestaat. Dit bewijs wordt niet geleverd door simpelweg op te merken dat het mogelijk is - logisch mogelijk - dat zo'n super-ESP bestaat. [Degenen die super-ESP verklaringen afwijzen doen dat, vermoedelijk, omdat ze vinden dat de

bewijslast bij de voorstanders van super-ESP moet liggen om bewijs te leveren voor het bestaan ervan als een beroep erop moet dienen als een alternatieve verklaring voor een bestaande hoeveelheid gegevens. Eisen dat het bestaan van super-ESP empirisch wordt bevestigd voordat het mag worden gebruikt om iets te verklaren lijkt minder een voorbeeld van de onjuiste aanname dat er a priori grenzen zijn aan ESP dan gewoon dat: een verzoek om enig bewijs voor de oorzaken die worden aangehaald bij het aanbieden van een verklaring. Jones kan moeilijk de overvaller van de Rabun Gap Bank zijn als we geen goede reden hebben om te denken dat Jones ooit heeft bestaan.¹⁰¹

En merk op dat zelfs als zou kunnen worden aangetoond dat Super-ESP in sommige gevallen is voorgekomen, er bewijs moet worden geleverd dat het de specifieke zaak die wordt bekeken verklaart. Een aanklager kan het met de verdediging eens zijn dat politiecorruptie een beperkte klasse van zaken kan verklaren, en toch eisen dat de verdediging bewijs levert dat politiecorruptie het bewijs kan verklaren in de zaak die op dat moment wordt behandeld. Dit veronderstelt geenszins willekeurig dat er a priori grenzen zijn aan de mate van corruptie binnen het departement.

De aanklager kan nog verder gaan en aantonen waarom corruptie door de politie bepaalde kenmerken van de zaak die op dat moment wordt behandeld niet kan verklaren. Op dezelfde manier hebben we in bovenstaande zaken verschillende kenmerken gezien van uitkomsten die duidelijk in strijd zijn met hoe de zaken zouden zijn als er ESP - super of anderszins - bij betrokken was. Deze kenmerken impliceren de vervalsing van ESP als een haalbare verklaring voor deze specifieke gevallen.

We hebben ook gezien hoe het hypothetische bestaan van Super-ESP zichzelf in het algemeen onfalsifieerbaar heeft gemaakt door de toevoeging van ad hoc hulphypothesen; toch is voor Braude de onfalsifieerbaarheid van de Super-ESP hypothese geen ernstig probleem:

...men moet niet te veel maken van de niet-falsifieerbaarheid van psi-hypothesen. Zelfs als hypothese H niet falsifieerbaar is, kunnen er nog steeds andere redenen zijn om tussen H en rivaliserende stellingen te kiezen - bijvoorbeeld pragmatische overwegingen op een hoger niveau betreffende theoretische systemen.

Bovendien kan de niet-falsifieerbaarheid van een hypothese gewoon een weerspiegeling zijn van de hardnekkige aard van het fenomeen in kwestie, in plaats van een theoretische tekortkoming of het feit dat het fenomeen niet bestaat. Wijdverspreide, grootschalige en onopvallende psi zou het soort fenomeen zijn waarvan het bestaan nooit onomstotelijk kan worden aangetoond of weerlegd.¹⁰²

Braude's beroep op "pragmatische overwegingen op een hoger niveau betreffende theoretische systematiek, verklarende vruchtbaarheid en conceptuele kosten" is voor een empirist gewoon mooi klinkende onzin. Er zijn geen "hogere niveau" overwegingen: de enige overweging voor een empirisch denker is het vinden van de gevolgtrekking die de beste verklaring biedt voor

het beschikbare bewijs. Een denkbeeldige, niet-falsifieerbare hypothese zonder ondersteunend bewijs mag nooit worden beschouwd als een serieuze concurrent voor een verklaring die de gegevens verklaart op een manier die consistent is met andere dingen waarvan we reden hebben om aan te nemen dat ze waar zijn.

Merk op dat het mogelijke bestaan van Super ESP dezelfde logische status heeft als de Kwade Demon theorie van Descartes.

Bovendien hebben we gezien dat Super-ESP in zijn testbare vorm als verklaring in verschillende gevallen door het bewijsmateriaal is gefalsificeerd. Een verklaring die onwaar blijkt te zijn door een of meer bekende feiten kan niet de beste verklaring zijn. En een verklaring die zichzelf alleen kan redden met het verzinnen van speculatieve just-so verhalen zonder bewijskrachtige basis is het product van fantasie, en fantasie zou nooit bewijs mogen overtroeven.

Bijvoorbeeld dat jaren van oefening nodig zijn om expertise te bereiken op elk gebied dat onderzoekers hebben onderzocht.

En dit is lang niet het enige probleem met Super-ESP als "verklaring". Het enige dat Super-ESP op zichzelf kan verklaren is de snelle stroom van accurate informatie over de overledene die door het medium wordt verstrekt. Om de gevallen te verklaren waarin de boodschappen het doel van de overledene aangeven, maar niet dat van het medium of de zitters, of vanuit het perspectief van de overledene zijn, vereist Super-ESP de ad hoc toevoeging van de onbewuste geest van het medium die bedrieglijk optreedt om een uitgebreide hoax uit te voeren. En zoals hierboven vermeld, hebben we geen bewijs dat welke omvang van waarneming dan ook, buitenzintuiglijk of anderszins, iemand in staat kan stellen om zich op briljante wijze voor te doen als iemand die hij of zij nog nooit heeft ontmoet; om onmiddellijk en tijdelijk vaardigheden te verwerven waarvoor die personen jaren oefening nodig hadden om ze te verwerven; en om de unieke mentale kenmerken van diezelfde personen te reproduceren.

Om eerlijk te zijn behandelt Braude kort de plotselinge verschijning van vaardigheden die normaal niet zichtbaar zijn. Maar hij gaat niet direct in op de bovenstaande kwesties, maar omzeilt ze voorzichtig. Braude schrijft bijvoorbeeld:

Laten we voor nu de vragen negeren die opkomen in verband met het voortbestaan van de idiosyncratische vaardigheden van een overledene, zoals een uitgesproken eigenzinnig gevoel voor humor of zeer gespecialiseerde technische expertise. Laten we ons nu richten op meer algemene vermogens, zoals het vermogen om te schrijven of te spreken in een vreemde taal, een muziekinstrument te bespelen, muziek te componeren, theoretische fysica te bespreken of wiskundige problemen op te lossen, en dan hebben we het nog niet eens over de bijzondere vormen die deze vermogens kunnen aannemen. Als een niet-survivalistische hypothese deze algemene bekwaamheden niet kan verklaren, dan hoeven we ons geen zorgen te maken over meer gespecialiseerde vormen.¹⁰³

Braude gaat verder:

Denk eens aan het soort dingen dat de ontwikkeling van vaardigheden in de weg kan staan, zelfs als we de gelegenheid hebben om te oefenen... leren, van welke aard dan ook, is vaak zeer beladen met weerstand; het kan belemmerd worden door een eindeloos aantal storende overtuigingen, onzekerheden en andere angsten..... Deze fysieke, cognitieve en emotionele obstakels kunnen echter relatief gemakkelijk overwonnen worden in hypnotische of andere diep veranderde toestanden. Bijvoorbeeld, onder de invloed van podiumhypnotiseurs doen goede hypnotische proefpersonen dingen die ze nog nooit gedaan hebben - bijvoorbeeld de tango dansen, nauwkeurig hun baas (of verschillende boerderijdieren) imiteren ...104

Michael Nash, hoofdredacteur van het International Journal of Clinical and Experimental Hypnosis, schreef echter: "Prestaties na hypnotische leersuggesties overtreffen niet wat gemotiveerde proefpersonen buiten hypnose kunnen bereiken."105

Onder hypnose kunnen proefpersonen hun normale remmingen verliezen, boerderijdieren of apen imiteren op een manier die ze normaal niet zouden doen, maar ze beginnen niet te spreken in een taal die ze nooit geleerd hebben, of op briljante wijze mensen imiteren die ze nooit ontmoet hebben.

Braude beschrijft vervolgens:

een proefpersoon die zich onder hypnose begon te gedragen en New-Age gemeenplaatsen begon te spuien als een hedendaagse zender of medium. ... [De] proefpersoon nam nieuwe spraakpatronen, stemtonen en de onhandige lichaamstaal aan die vermoedelijk passen bij iemand die zich in een vreemd lichaam en in een onverwachte omgeving bevindt. Voor zover ik weet, had deze persoon nog niet eerder het vermogen getoond om spontaan consistente dramatische imitaties te produceren.

En het is redelijk om te denken dat hypnose hem in staat stelde om te bereiken wat zijn normale angsten en remmingen anders misschien hadden verhinderd. Meer in het algemeen is het aannemelijk dat het manifesteren van een vaardigheid vergemakkelijkt kan worden als het proces de normale toestanden omzeilt waarin onze remmingen en andere beperkingen het sterkst zijn.106

Geloof Braude werkelijk dat er een serieuze vergelijking bestaat tussen het uitbeelden van een grove karikatuur - "New-Age gemeenplaatsen spuien als een hedendaagse zender of medium" - en de gevallen die we hebben behandeld van imitaties van specifieke overleden personen die het medium nooit heeft ontmoet, imitaties die degenen die de levende personen hadden gekend er volkomen van overtuigden dat ze inderdaad met hun oude vrienden spraken? Braude's speculatie dat "het aannemelijk is dat het manifesteren van een vaardigheid vergemakkelijkt kan worden" door hypnose kan misschien

worden afgeleid uit zijn voorbeeld; maar zowel het voorbeeld als zijn opmerkingen over hypnose zijn volkomen irrelevant voor de hierboven behandelde gevallen van mediumschap en reïncarnatie.

Met betrekking tot de indrukwekkende vertoning van vaardigheden in gevallen van reïncarnatie en mediumschap beweert Braude dat "het verwerven van vaardigheden misschien niet het punt is. Het enige wat we strikt genomen mogen bespreken is de manifestatie van vaardigheden. We hebben geen idee of en in welke mate nieuwe vaardigheden zijn verworven door mediums of door proefpersonen van reïncarnatie-onderzoeken. Dit is geen triviaal onderscheid, want hoewel oefening essentieel lijkt om een vaardigheid te perfectioneren, is het niet altijd nodig om vaardigheden voor de eerste keer te manifesteren."107

Maar het is gewoon niet waar dat "we geen idee hebben of en in welke mate nieuwe vaardigheden zijn verworven door mediums of door proefpersonen van reïncarnatieonderzoeken." Vraagt Braude ons om serieus de mogelijkheid te overwegen dat de ouders van Bishen Chand geen idee hadden dat hun zesjarige zoon urenlang op drums had geoefend? Of dat een rechter geen idee had dat zijn dochter zichzelf had geleerd negen of tien vreemde talen te begrijpen en vloeiend te spreken? Of dat mevrouw Coombe-Tennant, een drukbezette vrouw, in het geheim klassieke filosofie had gestudeerd, een onderwerp dat zowel haar wakkere als gebiologeerde zelf verveelde? Of dat een man met een onberispelijke reputatie op het gebied van eerlijkheid jarenlang in het geheim schaakvaardigheden op masterniveau heeft gestudeerd?

Met betrekking tot de noodzaak van oefening schrijft Braude vervolgens "muzikale wonderkinderen zoals Mozart ... manifesteren gewoonlijk uitzonderlijke vaardigheden voordat ze deze perfectioneren of ontwikkelen door oefening. ...Mozart was in staat om een complex muziekstuk op te schrijven terwijl hij in zijn hoofd een ander componeerde, maar voor zover ik weet is er geen bewijs dat hij die vaardigheid eerst moest oefenen."108

Het enige probleem met het bovenstaande is dat dit verhaal over Mozart gewoon een mythe is. Zoals Colvin schrijft,

Mozarts manier van componeren was niet helemaal het wonder waarvan lang gedacht werd dat het was...veel mensen hebben geloofd dat hij een wonderbaarlijk vermogen had om hele grote stukken in zijn hoofd te componeren. Die opvatting was gebaseerd op een beroemde brief...het probleem is dat deze brief een vervalsing is. Mozart bedacht geen hele werken in zijn hoofd, perfect en compleet. Overgeleverde manuscripten laten zien dat Mozart voortdurend bezig was met reviseren, herschrijven, doorhalen en herschrijven van hele stukken. Hij schreef muziek zoals gewone mensen dat doen.109

En het is duidelijk dat Mozart zijn vaardigheden zeker heeft verworven door tientallen jaren van intensieve oefening en training:

Van jongs af aan kreeg Wolfgang zware lessen van een deskundige leraar die bij hem inwoonde. Zijn vroege composities lijken nog steeds opmerkelijk, maar het is interessant om op te merken dat de manuscripten niet van de hand van de jongen zelf zijn. Leopold "corrigeerde" ze altijd voordat iemand ze zag. Het lijkt ook opmerkelijk dat Leopold stopte met componeren precies op het moment dat hij Wolfgang les begon te geven.¹¹⁰

Mozarts eerste werk dat vandaag de dag als meesterwerk wordt beschouwd is zijn Pianoconcert nr. 9, gecomponeerd toen hij eenentwintig was. Dat is zeker een vroege leeftijd, maar we moeten niet vergeten dat Wolfgang toen al achttien jaar een extreem harde, deskundige training achter de rug had.¹¹¹

En muziekcriticus Alex Ross van de New Yorker vat het onderzoek naar dit zogenaamde "wonderkind" samen: "Mozart werd Mozart door keihard te werken."¹¹²

Het moge duidelijk zijn dat Braude's discussie over de noodzaak van oefening om indrukwekkende vaardigheid aan te tonen zeer speculatief is en gebaseerd op ernstige misvattingen. En, voor zover ik weet, blijft hij "de vragen negeren die rijzen in verband met het voortbestaan van de idiosyncratische bekwaamheden van een overleden persoon" - het soort idiosyncratische bekwaamheden dat duidelijk naar voren kwam in verschillende gevallen die eerder besproken werden.

Super-ESP Revisited Conclusie

Samengevat zijn dit de problemen met de Super-ESP hypothese:

- Biedt geen positief bewijs, stelt slechts een denkbeeldige mogelijkheid voor.
- Schuift de bewijslast weg van degenen die Super-ESP aanbieden als een tegen-verklaring, en naar de verdedigers van overleving om te bewijzen dat deze denkbeeldige mogelijkheid niet waar is.
- Negeert het onderscheid tussen bewijs buiten alle redelijke twijfel en bewijs buiten alle denkbare twijfel.
- Stelt ten onrechte dat bezwaar maken tegen Super-ESP als verklaring voor een bepaald geval een aanname is over de grenzen van buitenzintuiglijke waarneming.

Een nuttige analogie is een strafproces waarin de verdediging aanvoert dat we corruptie bij de politie niet kunnen uitsluiten als verklaring voor het bewijs, omdat we de grenzen van corruptie bij de politie niet kennen. Het juiste antwoord is natuurlijk dat we weliswaar de grenzen van politiecorruptie niet kennen - zoals hoe ver die in de gelederen gaat - maar dat we toch positief bewijs mogen eisen van vermeende corruptie in deze zaak. Tegenwerpen dat we er geen hebben is niet om willekeurige grenzen te stellen aan politiecorruptie, maar eerder om twee eenvoudige vragen te stellen: 1) is er enig bewijs van politiecorruptie in deze zaak? 2) zijn er redenen om geloven dat corruptie bij de politie niet alle feiten in deze zaak kan verklaren?

- Living-agent ESP heeft zichzelf onfalsifieerbaar gemaakt door de toevoeging van ad hoc hulpveronderstellingen, zoals het sluw bedrieglijke gedrag van de onbewuste geest van het medium, en door de aard van de waarneming uit te breiden met vermogens die niets te maken hebben met enige vorm van waarneming, buitenzintuiglijk of anderszins, en is daarmee de ideologie van

Super-ESP geworden.

Het feit dat de fundamentele kwesties die aan het begin van dit essay zijn besproken niet expliciet zijn gemaakt door de voorstanders van Super-ESP heeft geresulteerd in een val waarin zelfs anders-gespecialiseerde denkers zijn gevallen. Na een samenvatting van het Survival versus Super-ESP debat schreef zo'n denker onlangs:

Deze korte en abstracte beschrijving zal, naar ik hoop, dienen om de algemene strekking van deze debatten te illustreren, die voor veel goed geïnformeerde waarnemers in **een logische impasse** lijken te zijn beland. Het kernprobleem scharniert op het feit dat **informatie** verstrekt door een schijnbaar overlevende communicator alleen kan worden geverifieerd door te verwijzen naar informatie die bekend is bij een of meer levende personen, of op een andere manier objectief gedocumenteerd is, en die dus in principe ook potentieel toegankelijk is voor een of ander psi-proces. Het is daarom altijd mogelijk om **scenario's te bedenken** volgens welke schijnbare bewijzen van overleving "verklaard" kunnen worden in termen van psi-processen waarbij alleen levende personen betrokken zijn. Zulke scenario's moeten misschien wel fantastisch complex zijn, maar psi heeft in verschillende experimentele contexten laten zien dat het op een 'doelgerichte' manier werkt, niet beïnvloed door de schijnbare 'complexiteit' van zijn taken, en daarom kunnen ze niet resoluut worden weerlegd. Maar let op de echte **logische eigenaardigheid** hier: Het is niet zo dat we positieve kennis hebben dat psi-processen de buitengewone dingen kunnen doen die zulke verklaringen vereisen, maar eerder dat we op dit moment niet in staat zijn om te bewijzen dat ze dat niet kunnen.¹¹³ [vette nadruk toegevoegd].

Het eerste en meest voor de hand liggende probleem met het bovenstaande is dat het alleen verwijst naar de informatie die door mediums wordt gegeven. Maar zoals we hebben opgemerkt, wordt er in de beste gevallen veel meer dan alleen informatie gegeven. In deze zien we ook bewijs van het doel, perspectief, persoonlijkheid, verworven vaardigheden en mentale kenmerken die kenmerkend zijn voor de overledene in kwestie.

Een tweede probleem met het bovenstaande is dat, hoewel er "een logische impasse" kan zijn, er geen impasse is in termen van bewijs. Om alle redenen die eerder in dit essay zijn genoemd, ligt zowel in de wet als in de wetenschap de bewijslast, het leveren van bewijs, bij de persoon die de claim maakt. Voordat een strafzaak bijvoorbeeld voor de rechter komt, moet de aanklager een op bewijs gebaseerde prima facie zaak maken dat de verdachte inderdaad het misdrijf in kwestie heeft gepleegd. Als een verdediger tijdens de rechtszaak beweert dat het mogelijk is dat de betrokken politieagenten deelnamen aan een samenzwering om zijn cliënt erin te luizen, en geen ondersteunend bewijs aanbiedt, dan zal elke competente aanklager bezwaar maken op grond van het feit dat de theorie pure speculatie is. In een rechtszaak is het niet vereist dat de aanklager bewijst dat de politie de verdachte er niet heeft ingeluisd.

Een louter logische mogelijkheid is geen echte mogelijkheid tenzij er op bewijs

gebaseerde redenen zijn om aan te nemen dat het echt waar kan zijn. We kunnen het eens zijn met de auteur dat "het altijd mogelijk is om scenario's te verzinnen" om een verklaring in termen van ESP te ondersteunen, maar "scenario's verzinnen" is niet hetzelfde als bewijs leveren. En argumenten op basis van bewijs zijn de enige argumenten die geschikt zijn in empirische zaken, zoals die welke worden behandeld in de wet, wetenschap en geschiedenis. Veel filosofen hebben de neiging om dit te vergeten en geloven dat puur speculatieve argumenten van het type dat wordt aangeboden door de voorstanders van Super-ESP enige geldigheid hebben in geschillen over empirische zaken. Dat is niet zo. De voorstanders van overleven hebben een sterke prima facie zaak naar voren gebracht; het wordt niet van hen verlangd dat ze bewijzen dat ingebeelde psi-processen niet de buitengewone dingen kunnen bewerkstelligen die dergelijke verklaringen vereisen. De bewijslast zou juist bij de voorstanders van Super-ESP moeten worden gelegd om te bewijzen dat psi-processen waarbij alleen de levenden betrokken zijn kunnen worden en werden gebruikt om een onbewuste misleiding te simuleren die een overleden persoonlijkheid heeft gecommuniceerd.

Tenslotte vraagt de auteur ons om "de echte logische eigenaardigheid hier op te merken: Het is niet zo dat we zeker weten dat psi-processen de buitengewone dingen kunnen doen die nodig zijn voor dergelijke verklaringen, maar eerder dat we op dit moment niet in staat zijn om te bewijzen dat ze dat niet kunnen."

Merk op dat het mogelijke bestaan van Super ESP dezelfde logische status heeft als de denkbeeldige mogelijkheid dat we in de Matrix leven.

En hier zien we het derde probleem: niet alleen is de bewijslast verschoven van de voorstanders van Super-ESP; bovendien is elke theorie waarvan niet bewezen kan worden dat hij onwaar is, ontestbaar. Het is daarom geen wetenschappelijke theorie en wordt dus in het beste geval geclassificeerd als metafysica, in het slechtste geval als ideologie.

De lezer zal zich herinneren dat het bestaan van Super-ESP voor het eerst werd voorgesteld toen de proxy zittingen duidelijk maakten dat ESP tussen mediums en zitters het bewijs niet kon verklaren. Hoewel de Living Agent ESP theorie werd gefalsificeerd, werd ze niet opgegeven; ze werd eenvoudigweg uitgerekt en uitgebreid tot fantastische lengtes totdat ze niet langer weerlegd kon worden. Het moet daarom duidelijk zijn dat de motivatie achter het idee van Super-ESP ideologisch is, niet wetenschappelijk: het werd alleen maar voorgesteld om de prima facie zaak voor overleving die door het bewijs geïmpliceerd wordt tegen te gaan.

Nobelprijswinnaar natuurkundige Robert Laughlin heeft geschreven:

Een belangrijk symptoom van ideologisch denken is de verklaring die geen implicaties heeft en niet getest kan worden. Ik noem zulke logische doodlopende theorieën anti-theorieën omdat ze precies het tegenovergestelde effect hebben van echte theorieën: ze stoppen het denken in plaats van het te stimuleren.¹¹⁴

Het wordt tijd dat we ophouden de Super-ESP anti-theorie het respect te geven dat ze niet verdient.

Conclusie

Met behulp van de techniek van de gevolgtrekking naar de beste verklaring kan op een zuiver deductieve manier een gevolgtrekking worden gemaakt.

Hier volgt het argument in puntvorm:

1. We hebben gezien dat het beste bewijs van mediumschap niet alleen een snelle weergave van zeer complexe informatie inhoudt, maar ook aanwijzingen van de persoonlijkheden, verworven vaardigheden en unieke mentale kenmerken die kenmerkend zijn voor de geesten van bepaalde individuen die ooit op Aarde leefden.
2. We hebben geen onafhankelijk bewijs dat louter perceptie - buitenzintuiglijk of anderszins - deze drie kenmerken kan reproduceren.
3. De enige bron die we kennen die deze kenmerken direct kan voortbrengen zijn de gedachten van individuen waarvan bekend is dat ze deze persoonlijkheden, verworven vaardigheden en unieke mentale kenmerken bezitten.
4. Het is rationeel om de voorkeur te geven aan een argument dat het bewijs verklaart boven een argument dat dat niet doet.
5. Daarom is de meest rationele gevolgtrekking het voortbestaan van genoemde geesten en de voortdurende uitoefening van hun capaciteiten.

Een bewering is onomstotelijk bewezen wanneer we goede redenen hebben om aan te nemen dat ze waar is, en we geen goede redenen hebben om aan te nemen dat ze misschien niet waar is. Speculatieve verhalen zonder bewijs leveren geen goede redenen om te twijfelen aan argumenten die gebaseerd zijn op bewijs. Alleen al het bewijs van mediumschap bewijst dat overleven boven alle redelijke twijfel verheven is.

En we hebben gezien dat overleving ook de beste verklaring is voor de gegevens van bijna-doodervaringen, sterfbedvisioenen, verschijningen en herinneringen aan vorige levens, naast de gegevens van mediumschap. Vijf onafhankelijke bewijslijnen, allemaal heel verschillend van elkaar, allemaal in dezelfde richting wijzend en allemaal verklaarbaar door één simpele en elegante verklaring: het voortbestaan van de geesten van de overledenen, met hun specifieke doelen, perspectieven, persoonlijkheden, vaardigheden en unieke mentale kenmerken zowel intact als duidelijk zichtbaar.

Naschrift

Het is naïef om aan te nemen dat de argumenten en bewijzen die hier worden gepresenteerd ertoe zullen leiden dat alle materialisten en gelovigen in Super-ESP eenvoudigweg hun mening zullen veranderen, net zoals het naïef is om te denken dat argumenten en bewijzen in staat zijn om de mening te veranderen

van diegenen die zonder een greintje ondersteunend bewijs geloven dat de maanlandingen in een filmstudio zijn vervalst; dat de presidentsverkiezingen van 2020 in de Verenigde Staten zijn gestolen door massale kiezersbedrog; en dat de gegevens over de door de mens veroorzaakte opwarming van de aarde het resultaat zijn van een samenzwering waarbij klimaatwetenschappers over de hele wereld betrokken zijn. Zoals Karl Popper opmerkte: "Ware onwetendheid is niet de afwezigheid van kennis, maar de weigering om die te verwerven."

Eindnoten

- 1 Carter, 2012, p. 12.
- 2 Ibid, p. 13.
- 3 Burt, 1975, p. 60.
- 4 James, p.22.
- 5 Rao, 1994.
- 6 Beloff, 1994, p.512.
- 7 Dennett, Bewustzijn verklaard, p. 35.
- 8 Ibid, p. 37.
- 9 Stapp, 2007, p. 81. Nadruk in de oorspronkelijke tekst.
- 10 Rosenblum en Kuttner, 1999, pagina 248.
- 11 Broad, 1929, pagina 103.
- 12 Boycott, 1965, p.44.
- 13 Sheldrake, 1991, pp. 116-17.
- 14 Nahm & Greyson, 2009, p.943.
- 15 Nahm, 2009, p.95.
- 16 Nahm & Greyson, 2009, p. 944.
- 17 Nahm, et al, 2011, p.140.
- 18 Nahm, 2009, p. 90.
- 19 Yuille & Cutshall, p. 291.
- 20 Yuille en Cutshall, 1986, p. 299.
- 21 Sheldrake, 2003, p.5.
- 22 Lennox, p.85.
- 23 Ibid., p. 85.
- 24 Popper, 1974, p.981.
- 25 Persoonlijke communicatie, NDE-onderzoeker Bruce Greyson, MD, 1 juni 2021.
- 26 Carter, 2010, p. 104.
- 27 Moody, 1975, p. 21.
- 28 Carter, 2010, p. 109.
- 29 Carter, 2010, p. 162.
- 30 Sabom, 1998, p. 38.
- 31 Sabom, 1998, p. 41.
- 32 Sabom, 1998, p. 50.
- 33 Rivas, et. al, p.100.
- 34 Geciteerd in Rivas, et al, p. 101.
- 35 Osis & Haraldsson, 1977, p. 184.
- 36 Carter, 2010, p. 267.
- 37 Haraldsson, 1988, p. 106.

- 38 Stevenson, 1982, p. 345.
- 39 Stevenson, 1982, p. 346.
- 40 Clarke, 1985, (televisieprogramma). Beschreven in Carter, 2012b, pp. 115-6.
- 41 Zie Stevenson, 1975, pp. 176-205.
- 42 Zie Carter, 2012b, hoofdstuk 12.
- 43 Carter, 2012b, p. 166.
- 44 Carter, 2012b, p. 167.
- 45 Sheldrake, 2012, p. 245.
- 46 Broughton & Alexander, 1997.
- 47 Broughton & Alexander, 1997, p. 218.
- 48 Geciteerd in Carter, 2012b, p. 169.
- 49 Carter, 2012b, p. 180.
- 50 Hodgson, 1897-8, pp. 485-6.
- 51 Gauld, 1982, p. 41.
- 52 Hodgson, 1897-8, pp. 491. Zie ook Carter 2012b, pp. 181-2.
- 53 Gauld, 1982, p. 42.
- 54 Thomas, 1949, p. 143.
- 55 Thomas, 1949, p. 142.
- 56 Thomas, 1949, p. 143.
- 57 Hodgson, 1897-8, p. 290.
- 58 Bayfield, 1915, p. 246.
- 59 Bayfield, 1915, p. 249.
- 60 Hodgson, 1897, p. 300.
- 61 Hodgson, 1897-8, p. 328.
- 62 Carter, 2012b, p. 144.
- 63 Hodgson, 1897-8, p. 324-5.
- 64 Broad, 1962, p. 297.
- 65 Almeder, 1992, p. 219.
- 66 Carter, 2012b, p. 193.
- 67 Edmonds, 1855, p. 45.
- 68 Geciteerd in Almeder, 1992, p. 206.
- 69 Eisenbeiss & Hassler, 2006, p. 67.
- 70 Neppe, 2007, p. 146.
- 71 Ibid, p. 136.
- 72 Ibid, p. 143.
- 73 Ibid, p. 146.
- 74 Carter, 2012b, p. 212.
- 75 Eisenbeiss & Hassler, 2006, p. 74.
- 76 Ibid, p. 74-75.
- 77 Ibid, p. 76.
- 78 Ibid, p. 80.
- 79 Ibid, p. 77-78, 80.
- 80 Neppe, 2007, p. 146-147.
- 81 Colvin, 2008, pp. 61-61.
- 82 Broad, 1962, p. 427.
- 83 Saltmarsh, 1938, p. 31.
- 84 Saltmarsh, 1938, p. 36-7.
- 85 Geciteerd in Saltmarsh, 1938, p. 57.

- 86 Carter, 2012b, p. 230-1.
- 87 Uitstekende samenvattingen van deze zaken zijn te vinden in Saltmarsh, 1938, hoofdstuk VI.
- 88 Piddington, 1910, p. 105.
- 89 Ibid, p. 114.
- 90 Piddington, 1910, p. 98-9.
- 91 Carter, 2012b, p. 243.
- 92 Lodge, 1911, p. 132.
- 93 Piddington, 1910, p. 87.
- 94 Saltmarsh, 1938, p. 134.
- 95 Ducasse, 1962, p. 406. Voorgaande paragrafen uit Carter 2012b, p.248.
- 96 Piddington, 1908, p. 243.
- 97 Ducasse, 1962, p. 405.
- 98 Carter, 2012b, p. 270-1.
- 99 Braude, 1991, p. 196.
- 100 Ibid., p. 196.
- 101 Almeder, 1992, p. 52. Merk op dat in de oorspronkelijke tekst "super-psi" werd gebruikt in plaats van "super-ESP. De verandering werd hierboven gemaakt met de volledige toestemming van Dr. Almeder [via persoonlijke communicatie, 29 april 2021].
- 102 Braude, 1989, p. 35.
- 103 Braude, 2003, p. 114.
- 104 Braude, 2003, p. 116.
- 105 Nash, p. 53, [nadruk toegevoegd].
- 106 Braude, 2003, p. 116.
- 107 Ibid, p. 117.
- 108 Ibid, p. 117-8.
- 109 Colvin, p. 27.
- 110 Ibid, p. 25-6.
- 111 Ibid, p. 26.
- 112 Geciteerd in Colvin, p. 29.
- 113 Kelly, e.a., p. 597.
- 114 Geciteerd in Lennox, p. 158.

Bibliografie

- Almeder, Robert (1992) *Death & Personal Survival*, Lanham, Maryland, Rowman & Littlefield.
- Bayfield, M.A. (1914-1915) "Aantekeningen over dezelfde geschriften." *Proceedings of the Society for Psychical Research XXVII*, pp. 244-49.
- Beloff, John (1994) "Het geest-hersenenprobleem." *The Journal of Scientific Exploration* 8, no. 4, 509-22.
- Boycott, B.B., (1965), "Learning in the Octopus." *Scientific American*, 212, 42-50.
- Braude, S., (1989), "Evaluating the Super-psi Hypothesis," in George Zollschan, John Schumaker, and Greg Walsh, eds., *Exploring the Paranormal: Perspectives on Belief and Experience*, Dorset, Engeland: Prism Press.
- Braude, S., (1991) *De grenzen van invloed*, Londen, Routledge.
- Braude, S., (2003) *Immortal Remains*, Lanham, Maryland, Rowman & Littlefield.
- Broughton, Richard, en Cheryl Alexander, 1997. "Autoganzfeld II: De eerste

100 sessies," Proceedings of the 38th Annual Parapsychological Association Convention, pagina's 53 - 61.

Broad, CD (1929), *The Mind and its Place in Nature*. New York: Harcourt, Brace and Company.

Broad, CD (1962) *Lezingen over psychisch onderzoek*. New York: Humanities Press.

Burt, Cyril (1975), *ESP en psychologie*. Londen: Weidenfeld and Nicolson.

Carter, Chris (2010), *Wetenschap en de bijna-doodervaring*. Rochester, Vermont, Inner Traditions.

Carter, Chris (2012a), *Wetenschap en paranormale fenomenen: de val van het huis der sceptici*. Rochester, Vermont, Inner Traditions.

Carter, Chris (2012b), *Wetenschap en het hiernamaals*. Rochester, Vermont, Inner Traditions. (Oorspronkelijk getiteld *Death & Beyond*).

Clarke, Arthur C. (1985), "Wereld van vreemde krachten: Berichten van de Doden." Yorkshire Television. Beschikbaar op Pacific Arts Video.

Colvin, Geoff (2008) *Talent wordt overschat*. Londen: Penguin Books.

Cousins, W.E. (2008) "Schrijfster, medium, feministe, spion? The Unseen Adventures of Geraldine Cummins" *Paranormal Review*, 45, 3-7.

Crossley, Alan (1975). *Het verhaal van Helen Duncan*. Middlesex: Psychic World Publications.

Dennett, D. C. (1991) *Bewustzijn verklaard*. New York: Little Brown.

Ducasse, Curt (1962) "Wat zou overtuigend bewijs zijn van overleven na de dood?". *Journal of the Society for Psychical Research*, vol. 41, no. 714, pp. 401-6.

Edmonds, John Edwards, (1855) *Spiritualisme*, vol. 2. New York: J. Partridge & Brittan.

Eisenbeiss, W., & D. Hassler. (April 2006) "An Assessment of Ostensible Communications with a Deceased Grandmaster as Evidence for Survival." *Journal of the Society for Psychical Research* 70.2. no. 883, pp. 65-97.

Gauld, A., (1982) *Mediumschap en overleven: een eeuw van onderzoeken*. Londen: William Heinemann Ltd.

Hamrick, Cliff, (2012) "Boekbespreking: Science and the Afterlife Experience." *Journal of Near-Death Studies* 31(1), Fall, 30-33.

Haraldsson, E., (1988), "Overzicht van geclaimde ontmoetingen met de doden." *Omega* Vol. 19(2), pp. 103-113.

Herbert, N. (1993) *Elemental Mind: Human Consciousness and the New Physics*. New York: Penguin Books.

Hodgson, R, (1897) "A Further Record of Observations of Certain Phenomena of Trance." *Proceedings of the Society for Psychical Research* 13. 284-582.

James, William (1898), *De wil om te geloven*. New York: Dover, heruitgegeven in 1956.

Kelly, Edward., Kelly, Emily, Crabtree, A., Gauld, A., en Greyson, B. (2009) *Irreducible Mind*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield,

Lennox, John, 2009. *De onderzetter van God: Heeft de wetenschap God begraven?* Lion Hudson plc, Oxford, UK.

Lodge, Oliver (1911) "Bewijs van Klassieke geleerdheid en van kruisverbanden in enkele nieuwe automatische geschriften". *Proceedings of the Society for Psychical Research*, deel LXIII (juni), pp.113-75.

Moody, Raymond (1975) *Leven na het leven*. New York: Mockingbird Books.

Nahm, M., en Greyson, B. (2009) "Terminal lucidity in Patients with Chronic Schizophrenia and Dementia" *Journal of Nervous and Mental Disease*, Vol. 197. No, 12 December, 942-944.

Nahm, M. (2009) "Terminale luciditeit bij mensen met een geestesziekte of een andere verstandelijke beperking" *Journal of Near-Death Studies*, 28(2), Winter, 86-106.

Nahm, M., Greyson, B., Kelly, E.W. en Haraldsson, E. (2011) "Terminale luciditeit: een review en een casusverzameling." *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 58, 138-142.

Nash, Michael, (2001). "De waarheid en de hype van hypnose." *Scientific American*, opgehaald van <https://www.ocf.berkeley.edu/~jfkhlstrom/ConsciousnessWeb/PDFs/SciAm0701.pdf>

Neppe, Vernon. (Juli 2007) "Een gedetailleerde analyse van een belangrijke schaakpartij: Maroczy tegen Korchnoi." *Journal of the Society for Psychical Research* 71.3, no.888, pp. 129-47.

Osis, K., en Haraldsson, E. (1977). *Op het uur van de dood*. New York: Avon Books.

Piddington, J.G. (1910) "Three Incidents from the Sitting: Lethe, de Sibyl, de Horace Ode Vraag." *Proceedings of the Society for Psychical Research* 24, pp. 86-169.

Popper, Karl, "Antwoorden op mijn critici", in *De filosofie van Karl Popper*, deel II, geredigeerd door Paul Arthur Shilpp. La Salle, Illinois. The Open Court Publishing Company.

Rao, K. Ramakrishna. "'Bewustzijn.'" In Corsini, Raymond J., ed., *Encyclopedia of Psychology*, 2nd ed. Vol. 1. New York: John Wiley & Sons, 1994.

Rivas, T., Dirven, A., & Smit, R. (2016) *Het Zelf Sterft Niet*. Durham, North Carolina: International Association for Near-Death Studies.

Rosenblum, B. en F. Kuttner (1999). "Bewustzijn en Quantum Mechanica: The Connection and Analogies." *The Journal of Mind and Behaviour* 20, no. 3 (zomer 1999): 229-56.

Sabom, M., (1998) *Licht en dood*. Grand Rapids, Michigan: Zondervan.

Saltmarsh, Herbert (1938). *Bewijs van persoonlijk overleven uit kruiscorrespondenties*. Londen: G. Bell & Sons.

Sheldrake, Rupert (1990). "Can Our Memories Survive the Death of Our Brains?" in *Wat Overleeft?* Bewerkt door Gary Doore, 111-21. Los Angeles: Jeremy P. Tarcher.

Sheldrake, Rupert (1991). *De Wedergeboorte van de Natuur*. New York: Bantam Books.

Sheldrake, Rupert, (2003), *The Sense of Being Stared At, And Other Aspects of the Extended Mind*. Hutchinson, Londen.

Sheldrake, Rupert (2012) *De waan van de wetenschap*. Londen, Coronet.

Stapp, H. (2007). *Mindful Universum*. Berlijn: Springer.

Stevenson, Ian (1975). *Gevallen van het Reïncarnatietype: Deel 1, Tien gevallen in India*. Charlottesville: University Press of Virginia.

Stevenson, Ian (1982). "The Contribution of Apparitions to the Evidence for Survival." *Journal of the Society for Psychical Research* 76, pp. 341-58.

Stevenson, Ian (1987). *Kinderen die zich vorige levens herinneren*. Charlottesville: University Press of Virginia.

Thomas, Drayton, (1949). "A New Hypothesis Concerning Trance Communications. Proceedings of the Society for Psychical Research XLVIII, deel 173, 121-63.

Walker, E H. (1970) "De aard van bewustzijn". Mathematische Biowetenschappen 7 131.

William, James (1956) The Will to Believe, Human Immortality, and other Essays. New York: Dover. Oorspronkelijke werken gepubliceerd 1897, 1898.

Yuille, J., en J. Cutshall. (1986) "A Case Study of Eyewitness Memory to a Crime." Journal of Applied Psychology 71, no. 2: 291-301.